

(Frit efter filmpakket: De røde heste, 1968).

Videnskab, fakta og sandhed udfordres i disse tider. "Post-truth" blev årets internationale ord i 2016. I Danmark kørte debatten, om vi var inde i en ny fase i vidensamfundet, "den postfaktuelle æra", hvor grænserne mellem fakta / fiktion og sandt / falsk bliver sløret. Nogle fortolker det som menigmands sunde oprør mod eksperter og smagsdommeres monopol på viden i det offentlige rum. Andre kalder det farligt for den informerede offentlighed, når løgne, fusk-data og fordrejninger får autoritet.

Med præsident Donald Trump er problematikken blevet meget påtrængende. Han er storleverandør af "bullshit", påstande i åbenlys modstrid med fakta. Den som har magt – over organisationer og med taletid i medierne - har ret til at definere realiteten.

Senest er der kommet et nyt begreb til: "Alternative fakta". Det var Donald Trumps presserådgivers terminologi, da

hun skulle forklare sig ud af, hvordan Donald Trump og Trumps stabs kunne påstå, at der havde været flere til Trumps indsættelse end til Obama – når fotos bevisligt viste noget andet.

Hun sagde det til en nyhedsvært, som replicerede: "Hov, alternative fakta er ikke fakta. De er usandheder..."

Der er TEMA i dette nummer om de alternative faktas udfordring af videnskabsverdenen. Aktuelt er miljøområdet den største kampplads om fakta og sandheder, når miljødata skal fortolkes. I USA er klimabenægtelse kommet til magten med Trump, som vil lukke miljø-databaser. I Danmark er Landbrugspakken og Gyllegate en politisk kampplads om landbrugets kvælstofudledning, som involverer forskning.

Blandt de optrædende i dette nummer er således Donald Trump & embedsmænd, Esben Lunde Larsen, Bæredygtigt Landbrug m.fl.

Lobbyister chikanerer og skræmmer 6
Landbrugslobbyister går efter kritiske miljøforskere på KU og på AU

IT-Uni' med performancekrav 8
Opregner konkrete krav til de ansatte, men ledelsen afdramatiserer

Søren Pind om 'dannelse' m.m. 10
Hvorfor og hvordan vil han have mere dannelse ind i studierne.
INTERVIEW

Nyt uredelighedssystem 12
Lokale Praksisudvalg skal tage sig af tvivlsom forskningspraksis, og man skal sende de alvorligere fusk-sager videre til statsligt system

Hvorfor tages miljødata ikke alvorligt 14
- spørger KU-forskere om kontroversielle kvælstofudledninger, som Esben Lunde ignorerer

TEMA: Alternative fakta 17-23

Alternative faktas bedrag 18
Forskere og journalister må ikke tøve...
ESSAY

Esben Lunde og sandheden 20
På to minutter lykkedes det ham at sige tre usandheder.
FAKTATJEK

Breaking Bullshit 30
- hedder et revolutionerende tekst-program, som skal vaske tekster fra at være uforståelige til klar snak.
UDDRAG FRA NY UNI-KRIMI

Aktindsigt beskytter forskningen

Ytringsfrihed, aktindsigt, censur og selvcensur er mange vinkler på samme sag. Aktindsigt har på flere måder stor betydning for forskere, både som redskab og til beskyttelse. Aktindsigt kan være et egentligt forskningsredskab, primært i den historiske og samfundsvidenskabelige forskning.

Men aktindsigt kan også være et nyttigt redskab til at beskytte forskningen og forskerne mod misbrug. I AU-sagen om Landbrugspakken ("Gyllegate") og i DTU-sagen om MRSA bidrog journalisters aktindsigt til at afsløre, at forskere blev presset, og forskningsviden var blevet manipuleret i den politiske proces. Forskere fik kontraktlig mundkurv på. Hvis der således ikke er aktindsigt, risikerer vi, at offentligheden ikke får væsentlige forskningsresultater og -data. Offentligheden kan på sigt stå tilbage med det indtryk, at forskere ikke passer deres job. Aktindsigt kan i den forstand være en demokratisk beskyttelse af forskning.

Aktindsigt kan dog også bruges mod forskere og forskningen, som vi netop nu oplever i en aktiv landbrugslobbys forsøg på at mistænkeliggøre forskere og forskning (se s. 6: **Landbrugslobby chikanerer og skræmmer**). I den slags sager – som i alt vedrørende videnskab – gælder selvfølgelig, at forskerne skal have styr på deres fakta og skal kunne forsvare sig.

Den kontroversielle offentlighedslov balancerer mellem fornøden beskyttelse af hensynet til den politiske og forvaltningsmæssige beslutningsproces og princippet om åbenhed og demokratisk kontrol af politikere og forvaltning. Som forskere må vi principielt gå ind for videst mulig offentlighed, når blot det ikke

anfægter væsentlige hensyn til forskeres originale idéer, foreløbige forskningsresultater og manuskripter.

“Skal man aktivt gå ind med objektive data for at kvalificere debatter? Skal man tage til genmæle, hvis man bliver mistænkeliggjort, som med landbrugslobbyen? Og kan man omvendt senere blive bebrejdet for at have været tavs?”

Mens forskerverdenen træffer sine konklusioner med baggrund i data og resultater, er der andre, som kan anfægte forskeres data ved at fremføre "alternative fakta" eller "post-faktuel viden" (se **månedens TEMA: Alternative fakta**). Det skaber store dilemmaer for forskerverdenen.

Hvordan imødegår man den slags? Og hvad er ens forskningsmæssige og moralske forpligtelser i sådanne sager? Forskere kan jo bidrage med videnskabelige fakta i en debat og har ytringsfrihed inden for lovens rammer.

Nogle kan have uvilje mod at indgå i debatter, fordi de ikke synes, de har tid. Men der er også den forskningsetiske side, der handler om, hvorvidt ytringsfrihed

også er en moralsk ytringspligt for forskere til at blande sig med deres forskerkasketter, når det handler om vigtige samfundsdebatter – om kvælstof i vandmiljøet, zink i naturen, eller hvis vi frygter for klimaændringerne og konsekvenserne.

Skal man aktivt gå ind med objektive data for at kvalificere debatter? Skal man tage til genmæle, hvis man bliver mistænkeliggjort, som med landbrugslobbyen? Og kan man omvendt senere blive bebrejdet for at have været tavs?

Det er selvfølgelig en konkret afvejning i den enkelte sag. Nogle vil tage hensyn til den lokale ledelse, som synes det skaber besvær, hvis vi kommer med ubekvemme data, som taler systemet imod, og som kan betyde, at vi trues med, at bevillingerne bliver skåret ned. Kynisk set finansieres "myndighedsbetjeningen" af eksterne bevillinger, hvor bevillingsgiveren vender det blinde øje til universitetslovens principper om armslængde og uafhængighed for forskningsbaseret myndighedsrådgivning. Embedsmænd, lobbyister eller spindoktorer kan have interesse i at gradbøje den leverede forskningsrådgivning. Forskningsresultater skal godkendes af styregrupper efter "dialog" eller forhandling. Og hvis forskerne ikke makker ret, så ligger der en iboende trussel om, at så flytter myndigheden bare bevillingen over til nogle andre (udlicitering).

I den slags sager kan vi stille krav til ledelsen om at beskytte os og vores forsknings integritet, hvis den anfægtes. Som ansatte må vi have opbakning, så vi ikke lever i usikkerhed om standarderne og begynder at øve selvcensur. Når frygt udløser selvcensur, har vi at gøre med et demokratisk problem.

Ny bevillingsmodel: Kvalitet = jobrelevans?

Nej, svarer uni-minister Søren Pind: I min model kommer faktorer om egentlig kvalitet i uddannelserne også til at indgå

Om igen, siger den nye uni-minister Søren Pind til sin departementschef Agnete Gersing og hendes embedsmænd. Han vil nemlig have egentlige kvalitetskriterier ind i den nye bevillingsmodel, som skal erstatte taxametermodellen, siger han i interview med FORSKERforum.

Det kunne Gersing og embedsmænd ikke finde i det første forslag, som de lagde frem for minister Ulla Tørnæs. Trods mere end et halvt års arbejde bag lukkede døre var det ikke lykkedes at skrive operationelle kriterier frem, som afspejler "kvalitet i uddannelse". Dermed kunne de ikke opfylde Regeringens målsætning om en ny bevillingsmodel (til erstatning af taxameter-modellen) med "kvalitet og relevans og regional bredde".

Ud for faktoren "kvalitet" stod der et stort rundt nul. I praksis betød det en ny performancemodel: "Kvalitet = jobrelevans, fremgik det af deres oplæg.

Gersings rå model

Af lækede dokumenter fremgik en "performance-model", baseret på 50-75 pct. i aktiviteter som bidtil, nemlig et fags beståede eksamener (STÅ'er). Men ovenpå skulle der et nyt job-taxameter. 15-25 pct. af bevillingerne skal fordeles efter et beskæftigelseskriterium (udregnet for et fags færdige kandidater et år efter færdiggørelse).

At embedsmændene ikke kunne opfinde kvalitetskriterier betød, at modellen kom til at ligne dept.chef Gersings tidligere forslag om jobtaxameter, hvor fag (og studerende) med stor arbejdsmarkedsrelevans skal belønnes. Det forslag var hun som hardcore-økonom og direktør i Konkurrencestyrelsen med til at stille i Produktivitetskommissionen 2012-14.

Uniernes ledelser har derimod frarådet afskaffelse af det nuværende taxametersystem "som det mindst ringe".

Pind: Ikke NPM-måleri

Med udgangspunkt i Gersings model lød FORSKERforums spørgsmål til minister Pind:

Dept.chef Agnete Gersing & embedsmænd knokler bag lukkede døre på en ny bevillingsmodel og et styringseftersyn

Nu er der så kommet ny minister - kommer der så kvalitetsindikatorer ind i hans model?

"Jeg skal ikke kommentere på forhistorien eller på interne ministerieforhold", starter han for at fortsætte:

"Baggrunden er, at taxametermodellen skabte nogle uhensigtsmæssigheder, hvor der blev spekuleret i indtag og indtægter, og derfor skal der laves en mere afbalanceret model. Og i min model bliver kriteriet ikke alene 'jobrelevans', afsætning af fagets kandidater. Faktorer om egentlig kvalitet i uddannelserne – god undervisning og god faglighed hos de studerende – kommer også til at indgå i en eller anden form. Jeg har svært ved at acceptere, at der ikke kan findes objektive måder at måle kvalitet på, og hvor høj kvalitet belønnes. Og den ambition har jeg positive tilkendegivelser på fra ordførerne fra Liberal Alliance og DF".

Hvordan den konkrete model så bliver, er under overvejelse, forklarer han: "Det skal ikke være rigid, new public management-måleri, og der er flere mulige instrumenter, fx ved hjælp af akkrediteringssystemet eller censorkorpset, via en rullende evaluering med de studerendes vurderinger af undervisningskvaliteten kombineret med output fra studiet".

Fritz Schur-universiteter?

Eks-minister Ulla Tørnæs nægtede at besvare folketings-spørgsmål om "styringseftersynet". Der var ellers offentliggjort en bestillingsrapport fra konsulentfirmaet Nextpuzzle, som kritiserede en uklar styringskæde i uniernes ledelse med underteksten, at minister og ministerium har for få redskaber til at styre uni-bestyrelser i deres retning. Derfor bør der indføres indstillingsudvalg og ministerudpegning til bestyrelser, lød forslaget, som dept.chef Agnete Gersing derefter promoverede ved lukkede møder med uni-ledere.

Men Ulla Tørnæs nægtede at forholde sig til styringseftersynet, da **forskningsordfører Mette Reissmann (S)** stillede 15 spørgsmål til ministeren.

Formelt er status således, at den nye minister Søren Pinds embedsmænd arbejder videre – siden 6. april 2016 – bag lukkede døre at færdiggøre alle elementerne i eftersynet, der har til formål "at se på, om uddannelsesinstitutionernes styringsmæssige rammer understøtter regeringens målsætninger om høj kvalitet og relevans i de videregående uddannelser".

Rektorkollegiet har indsendt sit forslag

For lægfolk ser forslaget uskyldigt ud, men for politologer med kendskab til statsforvaltning og management er det drastisk, for det vil indføre en styringskæde fra ministeren over bestyrelsesformanden til rektor til dekaner til institutlederen. Den politiske udpegning vil give "Fritz Schur-universiteter", opkaldt efter Venstres pengemand, som Venstre indsatte som bestyrelsesformand i statslige selskaber (DONG og SAS).

Rygtet sagde i efteråret, at dept.chef Agnete Gersing brugte bestillingsrapporten fra Nextpuzzle til at turnere rundt i uni-ledelserne for at massere dem til at acceptere en ændret styringsmekanisme, før politikerne beslutter den hen over hovedet på dem...

Men siden Ulla Tørnæs' ikke-svar har sagen stået stille. FORSKERforum erfarer dog, at Rektorkollegiet – bestyrelsesmændene og rektorerne – har indsendt sektorens fælles forslag til ny model for udpegning af bestyrelsesmedlemmer og –formand. Men der har foreløbig ikke været konkrete forhandlinger mellem parterne.

Uni-forskere beholder fridage

En voldgift afgjorde i januar, at SKAT gerne må inddrage et antal fridage – de såkaldte kutyme-fridage juleaftensdag, nytårsaftensdag, 1. maj og grundlovsdag. Sagen skabte stor furor, fordi fagforeningerne frygter, det vil skabe præcedens i staten.

Markeringer fra uni-ledelser peger imidlertid på, at de ikke vil fjerne kutymefridagene for at få nogle ”gratis” arbejdsdage ud af medarbejderne. AU var hurtigt ude og fastslå, at man ikke vil inddrage fridagene, kort efter meddelte SDU og AAU det samme, og på forespørgsler fra FORSKERforum oplyser både DTU og CBS, at man heller ikke der har planer om at sende medarbejderne på arbejde i de normale fridage.

KU har fået samme spørgsmål, men da man 1. marts skifter rektor – fra Ralf Hemmingsen til Henrik C. Wegener – kan man ikke træffe den slags beslutninger nu, oplyser Jasper Steen Winkel, vicedirektør for kommunikation

Tillidsmand: Symbolsk betydning

Universiteterne er dog en særlig størrelse i sammenligning med flertallet af statslige arbejdspladser, i hvert fald hvad angår det videnskabelige personale. Forskningen foregår uden øvre arbejdstid og ofte på skæve tidspunkter. Spørgsmålet er, om der ville blive forsket mere, hvis kutymefridagene blev inddraget.

Det tror SDU-fællestillidsmand Bjarne Andersen ikke.

”Nogle af os VIP’er arbejder alligevel juleaften, nytårsaften og grundlovsdag. Vi tager bare sjældent ind på universitetet, men sidder derhjemme og arbejder”.

Men han er alligevel glad for de udmeldinger, der er kommet fra universitetsledelserne.

”Produktiviteten på universitet er i høj grad båret af, at medarbejderne knokler, fordi de godt kan lide at være her. Kutymefridagene er blandt de ting, der gør, vi synes det er et rart sted at være. Jo mere de piller ved de rettigheder, jo mindre er lysten til arbejdet. Jeg synes, det klæder universitetsledelserne at anerkende, at personalet er flittige og arbejder så meget, de kan.”

Sagen om kutyme-fridagene havde sit udspring i 2013, da SKAT uden forudgående forhandlinger meddelte, at de betalte fridage var inddraget. ”Fjernelsen af betalte fridage er det samme som at sætte medarbejderne ned i løn. Vi er skuffede over afgørelsen og vil nu nærlæse præmisserne for at få klargjort, hvor vidtrækkende konsekvenserne er for den offentlige sektor”, siger akademikernes formand Lars Qvistgaard om sagen.

lah

Lovforslaget om karens:

§ 31. Danmarks Frie Forskningsfond kan efter en konkret vurdering træffe afgørelse om en karensperiode for en ansøger på op til 2 år i følgende tilfælde:

- 1) Ansøger har indsendt en ansøgning, der kvalitetsmæssigt ligger langt fra at komme i betragtning.
- 2) Ansøger er kendt videnskabeligt uredelig.

Stk. 2. Kriterierne for fastsættelse af en karensperiode efter stk. 1 skal være offentliggjort på forhånd.

Frie forskningsråd overvejer karens

Ansøgere skal have et vink om, hvordan deres ansøgning ligger. Og en dårlig forskningsansøgning skal ligefrem kunne koste to års karantæne

To år på køl. Det kan blive konsekvensen af at sende en dårlig ansøgning om forskningsstøtte til De Frie Forskningsråd. Et lovforslag om Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd og Danmarks Frie Forskningsfond (tidligere De Frie Forskningsråd) giver forskningsfonden mulighed for at udelukke forskere fra at søge midler fra fonden, hvis ansøgning ”kvalitetsmæssigt ligger langt fra at komme i betragtning”, som det hedder i lovforslaget.

Formålet med at udelukke et antal ansøgere er at dæmme op for det store antal ansøgninger og følgende succesrater, der bare bliver lavere og lavere.

”Det er en ide, vi har fået, fordi vi sad fortvivlede og så på stadig faldende succesrater. Det at skrive mange ansøgninger, hvor man ikke får bevillinger, tilfredsstillende ikke noget. Vores skrækscenarie er, at vi får så lave succesrater, at folk holder op med at søge. Så vi må tage det alvorligt og sige, at succesrater under 10 pct. er no-go. Og det er der, vi ligger i øjeblikket”, forklarer Peter Munk Christiansen, bestyrelsesformand for Det Frie Forskningsråd.

Rådsformand:

Ud over at mindske antallet af ansøgninger ligger der også et ønske fra rådene om, at de udelukkede skal foretage en mere grundig gennemarbejdning af nye ansøgninger.

”Så får du chancen for at sætte dig ned og tænke tingene rigtig godt igennem. Og det siger jeg med ironisk glimt i øjnene, for det er næppe sådan det vil blive opfattet”, forklarer Munk Christiansen.

Han slår dog med det samme fast, at det ikke er givet, at man vil gøre brug af karens-muligheden: ”Det er ikke noget, vi gør af lyst, og vi ved ikke endnu, om vi vil bruge muligheden og hvordan. Så vi har bedt om en bred hjemmel til at indføre det, hvis vi er nødt til det.”

I første omgang håber han dog på, at en nyindført praksis med at orientere ansøgerne om, hvor godt deres ansøgning ligger i feltet, kan virke præventivt og få nogle til at overveje det en ekstra gang, før de søger.

”Vi har de sidste par år givet vores ansøgere et hint om, hvor de ligger i bunken. Det vil vi følge lidt for at se, om det har været nok til at mindske antallet af ansøgninger. Er det nok, vil vi ikke bruge den karensmulighed”

Princippet med at tildele karens kendes ifølge Peter Munk Christiansen fra European Research Council, hvor man placeres i en af tre grupper alt efter, hvor kvalificeret og interessant, ens ansøgning er. Ligger man ikke i bedste gruppe, risikerer man en karens.

lah

AU vandt magtkamp om 'vidensbank'

Først måtte Miljøministeriet acceptere standardkontrakter uden tavsheds-klausuler og med begrænsninger i offentliggørelser. Og nu har Miljøministeriet tilsyneladende måttet bide i det sure æble og acceptere at indgå en ny rammekontrakt med AU, som ikke giver ministeriet udvidede rettigheder til modeller og software.

Så vidt FORSKERforum erfarer, er AU og Miljøministeriet efter to måneders stillingskrig blevet enige om at videreføre bestemmelserne fra den hidtidige rammeaftale, som snart underskrives.

AU har dermed fået ret i, at afgivelser af AU's vidensbank i form af modeller og modelkoder – bagved den kontraktlige myndigheds-rådgivning – "er baggrundsviden og dermed AU's ejendom". Og det er ikke et rettigheds-spørgsmål, som behøver omtales i en rammeaftale, hvor AU kunne binde sig unødigt.

AU vil ikke risikere udlicitering

Afvisningen af at afgive vidensbanken blev slået hårdt fast af AU's **prodekan for 'sektorforskning', Kurt Nielsen**, dagen før jul. Her opsummerede han utvetydigt – efter forhandlingsmøder med ministeriets embedsmænd – at AU ikke vil acceptere en tekst, hvor man forpligter sig på dette område:

"Som det fremgik af mødet 21. dec., er Miljøministeriets ønske begrundet i mulig konkurrenceudsættelse og dermed videregivelse til tredjemand af de af AU's forskere udviklede modeller. AU kan ikke give Miljøministeriet adgang til de modeller og modelkoder, som forskerne har udviklet. Det betyder, at de passager om modeller og modelkoder, som indgår i det foreliggende udkast til rammeaftale, skal udgå inden underskrift" (replik til ministeriet 23. dec. 2016).

Og det er denne fortolkning, som han nu kommer igennem med. Dermed kan eventuel afgivelse først blive til efter konkret forhandling om hvert enkelt projekt eller opgave.

“

De passager om modeller og modelkoder, som indgår i det foreliggende udkast til rammeaftale, skal udgå inden underskrift.

Prodekan Kurt Nielsen

DTU og KU kan profitere på AU's principfasthed

Konflikten mellem ministeriet og AU handlede om fortolkning af en ret vidtgående passus i standardkontrakten, som lægger de principielle rammer for myndighedsbetjeningen. Heraf fremgik det, at Miljøministeriet/Styrelsen vil have "uigenkaldelig brugsret til underliggende materiale, der er inkorporeret i leverancen, fx i form af data, koder, beskrivelser og dokumentation, i det omfang det er nødvendigt for at kunne udnytte den ovenfor beskrevet brugsret til leverancen" (par. 11.5). Og en del af den ubegrænsede brugsret handler om, at myndigheden kan udlevere dette til tredjepart (par. 11.4).

Striden handler groft sagt om den grimme klemme, som ministerierne har på uniernes myndighedsbetjening, nemlig truslen om at fjerne bevillinger til uni'erne ved at udlicitere rådgivning og forskning til private konsulentfirmaer.

Mens AU nægtede at skrive under på de udvidede rammekontrakter, skrev DTU og KU under i december, men de kan drage nytte af AU's eksempele. DTU og KU har nemlig tilsyneladende ikke indgået afståelsesaftaler, for der står i deres rammeaftaler, at spørgsmålet om afgivelse af software, modeller m.m. skal aftales konkret. Og så står der, at parterne inden 1. april skal have afklaret rækkevidden af sådanne brugsrettigheder (som så skal indarbejdes i en tillægsaftale til rammeaftalerne).

jø

Pålagt weekend-eksamen

Det er sket før, at en eksamen på DTU er blevet lagt i weekenden, når alt andet har været umuligt. Men nu er det kammet over for DTU med antallet af weekend-eksamener, fortæller lektor i kemi og DM-tillidsrepræsentant Irene Shim.

"Tidligere år har det drejet sig om en enkelt lørdag eller søndag. Men i år er det gået helt over gevind. Jeg har aldrig oplevet noget lignende, og samtidig har vi ikke fået ordentlig besked om det," forklarer hun.

I 2017 er der planlagt 11 eksamener på lørdage eller søndage. Efter medarbejderpres på administrationen er en af disse – søndagen efter store bededag – blevet ændret, men der er stadig 10 tilbage. I 2018 er der planlagt ni weekendeksamener.

"Det er højst utilfredsstillende," siger Irene Shim, der ser frem til, at sagen nu skal drøftes ved et HSU-møde i marts. Her vil medarbejderne også plædere for, at der bør være en form for tillæg eller honorering, når man kaldes på arbejde i en weekend.

Familiefjendtlig

Som forsker uden øvre arbejdstid, hvorfor skal I så have højere løn for at arbejde i weekenden?

"Der plejer ikke at være dikteret arbejde i weekenden. Og som eksamensvagt kræver det, at man er til stede på DTU og kan stille i eksamenslokalet på 10 minutter. De vil nok påstå, at vi bare kan tage fridag en anden dag. Det kan vi også, men det kan familien jo ikke. Jeg synes, det er en meget familiefjendsk politik," siger Shim.

Hun er også utilfreds med, at administrationen ikke har givet ordentlig besked om de skæve eksamenstidspunkter.

"Jeg oplevede det helt tilfældigt, da jeg tjekkede, hvornår jeg skulle have eksamen. Så skrev jeg over, at det måtte være en fejl. Så skrev de tilbage at det var det ikke, men ellers kan de ikke afholde eksamenerne."

Den dårlige planlægning udstilles i Irene Shims øjne ved, at man på den ene side har dikteret tvungen afholdelse af ferie dagen efter Kristi himmelfartsdag og samtidig lagt en eksamen den efterfølgende søndag, så man ikke ville kunne udnytte den forlængede weekend.

Irene Shim fortæller, at administrationen har været imødekommende over for VIP-personalets utilfredshed, men at det kun har ført flytningen af en enkelt søndag. Hun sætter nu sin lid til HSU-mødet i marts.

lah

Rabiater landbrugslobby chikanerer KU-forskere

Det er ikke risikofrit at være kritisk forsker, for man risikerer bøvl og chikane. Det viser ballade omkring den kontroversielle landbrugsrapport fra CBS, "Dansk landbrugs rammevilkår og konkurrenceevne". Den blev straks efter offentliggørelsen i august kritiseret af KU-lektorerne Jesper Sølvér Schou og Bo Jellesmark Thorsen for at være 'noget makværk'. Og da kritikken bare voksede de næste måneder, måtte CBS-ledelsen trække rapporten tilbage.

Men aktindsigt – som FORSKERforum har fået på KU – afslører, at personer knyttet til den rabiater landbrugslobby Bæredygtigt Landbrug (BL) efterfølgende ikke holdt sig tilbage fra at chikanere de kritiske forskere og medier med krav om dementier på detaljer samt med klager.

Det var DR-journalister, der i aktindsigt havde fundet belastende dokumentation på, at CBS-rapporten bevidst skjulte sine relationer til den rabiater lobby (DR-Deadline). Bagefter søgte en BL-journalist aktindsigt i korrespondance og i 'samtlige mails af enhver art' som KU-lektorerne (plus Alex Dubgaard og Brian H. Jacobsen) har udvekslet med DR-journalister, med Dansk Naturfredningsforening og med folketingsmedlemmer.

Anmodningen var et nyt undersøgelses-trick, hvor man søger aktindsigt i aktindsigt. Og formålet er at forfølge kilder, og BL-journalisten angav da også selv sit motiv som, at der har været "en offentlig debat, som jeg gerne vil undersøge baggrunden for" (BL-journalist Jens Sillesen, 25. jan.).

BL-allieret vil tituleres uafhængig analytiker'

Efter at CBS-ledelsen til BL's store utilfredshed trak rapporten, har den BL-relaterede gårdejer Bjarne Brønserud – som var ophavsmand til nogle data i den kontroversielle rapport – også søgt om aktindsigt, der omfatter KU-forskernes kommunikation med Altingets journalister, med miljøforskere fra Aarhus m.fl. Han ville også se KU-ledelsens korrespondance om sagen (Brønserud 7. jan.)

Samme Brønserud var allerede i august-oktober ophavsmand til en

plagsom klagesag over de to KU-forskere. Først krævede han, at forskernes kritiske indlæg skulle slettes fra KU-institutets hjemmeside og berigtiges, fordi det her var anført, at Brønserud var "tilknyttet" BL. Han er cand.oecon., vil tituleres "uafhængig analytiker" og mener ikke, at KU-forskerne havde "reel juridisk gyldig dokumentation" for hans tilknytning til BL.

Men de to CBS-forskere kunne lakonisk konstatere, at BL faktisk selv kalder Brønserud for "allieret og samarbejdspartner", der "puffer i den rigtige retning" (BL-formandens årsberetning 2014).

BL-lobbyist krævede irettesættelse

Brønserud klagede også over omtalen af en bestemt tabel. KU-forskerne blev beskyldt for at "omgås deres kildemateriale sløset og langt fra niveauet for elementær videnskabelig praksis" (Brønserud 29. sept.).

Brønserud var utilfreds med afvisningen og klagede i flere omgange til dekan og rektor med krav om irettesættelse af forskerne og om, at selveste rektor berigtiger hjemmesidens oplysninger. Det blev afvist af KU-lederne med henvisning til, at hjemmesidens oplysninger var korrekte, og at de fremsatte påstande var inden for forskernes ytringsfrihed.

Brønseruds krav og klager gik også til angreb på kritiske medier. Han opererer med en konspirationsteori om en alliance mellem forskerne og medier (DR): "Det er altså med fuldt overlæg og efter initiativ fra KU's ansatte, at DR-deadline gennemfører en yderst tendentiøs og intimiderende udsendelse." (Brønserud 30. okt.).

Konspirationsteorien stemmer helt overens med Bæredygtigt Landbrugs fjendebilleder på Naturfredningsforeningen, eksperter, økologer, pressen, forskere fra KU, AU m.fl. – som blev opregnet i BL-formandens årsberetning. De rabiater lobbyister er også kendt for at chikanere kritikere og true med tidskrævende retssager.

JØ

Landbrugslobby truer CBS

Bæredygtigt Landbrug (BL) – som betalte CBS 400.000 kr. for at få udarbejdet den kontroversielle rapport om dansk landbrugs rammevilkår – har krævet pengene retur, fordi CBS-ledelsen har besluttet, at rapporten trækkes tilbage og heller ikke udgives i en ny form.

Men nu truer de rabiater lobbyister med en ekstraregning for følgeomkostninger på 450.000 kr. – i alt 850.000 kr. Det er hvad BL angiveligt har bevilget til projektet til aflønning af eksterne og til indsamling af data: "Hvis rapporten ikke offentliggøres, er disse tabt helt eller delvist. Det efterlader os med et mellemværende, vi skal have udlignet" (aktindsigt 17. januar).

Sådan lød truslen fra **BL-direktør Hans Aarestrup** til CBS' forskningsdekan Peter Mølgaard efter det turbulente forløb, som endte med, at CBS-ledelsen trak rapporten tilbage med henvisning til at en forskningskyndig gennemgang vurderede, at rapporten "ikke er egnet til frigivelse".

Dumpningen skete i ugerne efter, at DR-journalister via aktindsigt havde afsløret, at rapporten delvis var lavet af en ghost-forfatter fra landbrugslobbyen, at

Landbrugslobby skræmmer AU-forskere

Store lobbyister står ikke tilbage for at sende signaler, der skal skræmme universiteter og forskere fra at udlevere kontroversielle data eller fra at oplyse pressen. Det viser NOVANA-sagen, hvor AU's vandmiljøforskere oparbejdede vandmiljødata for 2015, som viste sig ubekvemme for magtfulde landbrugslobbyister.

Men i stedet for at gå ind i en debat om fakta, valgte landbrugslobbyisterne aktivt at gå efter at finde ud af, hvor historien stammede fra. Mere præcist gik man efter at undersøge vandmiljøforskernes rolle i, at dataene blev hovedhistorien i DR1's morgenradio d. 12. januar.

Det er vanskeligt at se andre motiver til denne eftersøgning, end at man vil mistænkeliggøre forskerne og AU, eller at man vil skræmme forskere fra at deltage i forskning, som kan være ubekvem for landbruget.

Lobbyister afviste ubekvemme data

Bagved lå, at landbrugslobbyisterne i Landbrug og Fødevarer (L&F) vågnede op til morgenradioen, hvor deres formand Martin Merrild – sekunderet af miljøminister Esben Lunde Larsen – blev interviewet om stigende og alarmerende udledningstal for kvælstof i vandmiljøet i NOVANA-2015-rapporterne. Tallene var stigende for tredje år i træk og stik imod de data, som ligger bag Landbrugspakken. Formanden og ministeren bortforklarede de ubekvemme data – fordi landbruget er kvælstofkilden – med, at den store udledning skyldtes ekstra regnvejre og dermed ekstra udvaskning i 2015. Men de snakkede udenom, for tallene var faktisk korrigeret for den ekstra regn det år.

Morgenradioens historie om de stigende udledningstal stammede fra Naturfredningsforeningen (DN), som havde givet data til DR-journalister. Naturfredningsforeningen havde søgt aktindsigt og bearbejdet data, så det blev morgenradioens historie den morgen.

Men historien passede ikke de pæne landbrugslobbyister i L&F (de grimme er Bæredygtigt Landbrug). Landbruget er ikke interesseret i at debattere de

ubekvemme data og landbrugets rolle heri. I stedet holdt man fast i forklaringer om det ekstra regnvejr og om, at der måtte være andre årsager end landbrugets kvælstof.

Lobbyisterne: Hvem stod bag data og DR-nyhed?

Det er FORSKERforums aktindsigt på AU, som afslører, at lobbyisterne eftersøgte, hvem der stod bag de ubekvemme data: Hvem havde udleveret oplysningerne til Naturfredningsforeningen, og hvordan var oplysningerne kommet til DR?

L&F's chefjurist bad nemlig om aktindsigt på AU's miljøforskningscenter DCE med anmodning om "al korrespondance mellem Naturfredningsforeningen og DCE samt mellem DR-journalister og DCE" (anmodning d. 12. jan.).

AU's juridiske chefkonsulent oplyste lakonisk til L&F, at det ikke var AU-DCE, som havde givet aktindsigt eller videreformidlet NOVANA-rapporten. Det var såmænd den statslige SVANA (Styrelsen for Vand og Naturforvaltning), som havde frigivet rapportens data til Naturfredningsforeningen på Naturfredningsforeningens anmodning fra 4. januar.

CBS med ekstra-regning

der var kopieret data fra BL direkte ind i rapporten, at dens tilknytning til BL var blevet forsøgt skjult m.m.

BL-lobbyen benægter imidlertid enhver påvirkning af projektet, og forsøgte i januar at give CBS aleneansvar for miseren. De er sure over, at de hænges ud i medierne for at have stået bag data og konklusioner i rapporten, hvilket BL formelt benægter. BL krævede derfor at CBS gik offentligt ud og rensede BL for ansvar: "Det vil være på sin plads, hvis I melder ud, at det ikke er vores skyld, at rapporten ikke bliver til noget, men at det skyldes interne fejlskøn på CBS eller hvad I vil kalde det" (mail 17. jan.).

CBS' forskningsdekan Peter Mølgaard afviste imidlertid at komme med en offentlig clearing af BL. Dels fordi det ikke er CBS som har hængt BL ud. Og dels fordi, at der jo har været "kritik af interessekonflikter", og at rapporten derfor er indklaget til CBS' Forskningspraksisudvalg. Og vurderingen her må afventes og respekteres, før CBS-ledelsen kan forholde sig til lobbyisternes klage.

IT-uni med uro om performance

Performance-model sætter nøjagtige mål for, hvor meget en VIP'er forventes at yde på tre faktorer: ECTS, publiceringspoint og indtjening af eksterne midler. Ledelsen afdratimerer

På IT-Universitetet har en ny arbejdsnormsmodel for universitetets VIP'ere bragt sindene i kog. Modellen præciserer på detaljeret niveau, hvor meget en forsker forventes at yde med hensyn til undervisning, publicering og hjemtagning af eksterne forskningsmidler.

Og det har skabt stor usikkerhed blandt medarbejderne, fortæller **lektor og VIP-tillidsmand Stine Gotved**: "Den grundlæggende følelse er, at ledelsen med dette kontrolinstrument udviser mistillid til medarbejderne. De krav, der er beskrevet, bliver opfattet som en kontrol af, om den enkelte forsker er i stand til at opfylde sine arbejdsforpligtelser. Vi synes jo selv, at vi knokler røven ud af bukserne med at undervise og søge en masse penge, som vi ofte ikke får," siger hun.

Tillidsrepræsentant: Urealistiske måltal

Men hverken princippet om at måle forskningen eller de konkrete måltal giver meget mening i VIP-øjne.

"Det er en overordnet logik, der ligger meget langt fra vores hverdag. Ifølge modellen skal vi skaffe en lille million om året i eksterne midler. Det er simpelthen ikke realistisk. Vi har stærke forskningsmiljøer, men vi er et lille universitet, og vi får ikke 50 millioner af Novo. Så man må bare konstatere, at der er nogle skævheder, der gør, at vi ikke alle steder kan konkurrere med landsgennemsnittet," siger Stine Gotved.

Hun konstaterer også, at der generelt er lave succesrater, når man søger om eksterne forskningsmidler. Mange kvalificerede ansøgninger bliver sendt forgæves, og der kan være mange faktorer, som ikke handler om forskerens flid og dygtighed, der afgør om man har succes. At det skal være målestok for ens forskningsindsats, frustrerer ITU-forskerne.

"Du kan sprøjte ansøgninger ud, men når succesraten er så lav, kan du aldrig vide dig sikker. Så det, at du ikke selv har indflydelse på, om du lever op til dit arbejds mål, er nok det, jeg selv synes er værst ved modellen. Jeg kan mærke både på mig selv og mine kolleger, at det virker demotiverende."

Den samme frustration gør sig til dels

gældende i forhold til publiceringsnormen på 2.10 BFI-point.

"Du kan ikke vide, om du får optaget en artikel eller ej, så også her er målopfyldelsen overladt til andres beslutning. Og når man er nødt til at sigte sine artikler mod de højest placerede tidsskrifter, giver det samtidig en stigende afvisningsrate. Du er nødt til at tænke strategi frem for relevans, når du publicerer. Og det lægger for eksempel også op til, at du slicer indholdstunge artikler," siger Stine Gotved.

Undervisning med ulige vilkår

Heller ikke udmålingen af undervisningsindsatsen vækker begejstring blandt VIP'erne. Det at bruge ECTS-point som udtryk for, hvor meget man yder som underviser, er både misvisende og skaber forkerte incitament, oplever de.

"Hvis der kun måles kvantitet, gælder det for en underviser om at få de store kurser. Introduktionskurserne er dejlige, for de boner ud med minimal indsats. Men konstruktion af nye kurser og intensive kurser med små hold giver meget mindre. Samtidig får man ikke just incitament til at dumpe nogen. Det vil jo være at skyde sig selv i foden."

Modellen indbyder til egoisme

Medarbejdernes utilfredshed går på to ben. Dels er de uenige i målemetoderne, og dertil kommer utrygheden over, hvordan målingerne af hver enkelt VIP'er vil blive brugt.

"Når man føler, at pointene ikke afspejler arbejdsindsatsen, er det faktisk ret angstprovokerende, at det kan blive

“

Vi er meget forsigtige med, hvordan vi bruger de her data. En forskers point er noget, kun forskeren og den nærmeste chef skal se. For kun de har baggrunden for at tolke de her data

Mads Tofte

brugt individuelt. Ledelsen kalder det et dialogredskab. Men medarbejdernes frygt er, at man kan blive slået oven i hovedet og måske blive fyret, hvis man ikke når 100."

Hvad ville der ske, hvis man som VIP'er udelukkende skulle gå målrettet efter at maksimere sin PP-score?

"Så ville der være en masse intern institutionel service, der ikke ville blive gjort. Vi ville holde op med at hjælpe hinandens studerende. Vi ville holde op med at bidrage til det videnskabelige samfund med at reviewe eller sidde i bedømmelsesudvalg. Vi ville holde op med at skrive og formidle til andet end de højest ratede tidsskrifter. Vi ville holde op med at snakke med journalister. Der ville blive fjernet en masse af det, der er sjovt, kreativt og ideudviklende."

Stine Gotved, der er nyvalgt som tillidsrepræsentant på ITU, peger dog også på, at meget usikkerhed omkring modellen skyldes, at kommunikationen mellem ledelse og medarbejdere ikke har været god nok, og det håber hun at kunne være med til at forbedre.

Rektor: Variable mål

ITU's rektor, Mads Tofte, erkender, at kommunikationen ikke har været optimal.

"Det fremgår ikke tilstrækkeligt tydeligt, at det her er gennemsnitstal. Så alene af den årsag må vi forvente, at et betydeligt antal forskere ligger over, og et tilsvarende mange ligger under. Så der er ikke noget i sig selv alarmerende i, at man ligger under på en eller flere parametre. Det har vi ikke fået kommunikeret godt nok, og jeg forstår godt, hvis nogle medarbejdere er bekymrede," siger han.

I forhold til målet for de eksterne forskningsmidler tilføjer Mads Tofte, at der er sat forskellige måltal for hvert af ITU's tre institutter, der er tilpasset områdets bevillingsmuligheder. Også det mangler at blive kommunikeret ordentligt ud, erkender han.

Kan man kompensere og udligne de tre parametre?

"Ja, det kan man. Der må gerne være en ubalance hos den enkelte forsker. Det

vil der helt naturligt være. Der er som sådan ikke noget galt i det, så længe det kommer på bordet og bliver drøftet med den nærmeste chef.”

Dialogmodel

Rektor forklarer, at PP-modellen har til formål, at man har et ”fælles sprog”, som man kan bruge til at vurdere overordnet på fagniveau, om der er nogle mønstre, man bør ændre.

”Vi er meget forsigtige med, hvordan vi bruger de her data. En forskers point er noget, kun forskeren og den nærmeste chef skal se. For kun de har baggrunden for at tolke de her data.”

Kan man udelukke, at de her data kan bruges til at vurdere medarbejdernes i forhold til hinanden, og hvilke man bedst ville kunne undvære?

”Vi er ikke i en nedskæringsituation og skal ikke foretage afskedigelser. Det er vel tværtimod i medarbejdernes interesse, at der er en løbende dialog med chefen om, hvordan det går, og at man i den dialog kan henholde sig til en på forhånd fastlagt opgørelsesmetode. Der kan jo i dag være forskere, der yder alt rigeligt, og alligevel går rundt og er usikre på, om de gør det godt nok. Her kan det fælles sprog være en måde at få bekræftet og dokumenteret, at det går rigtig godt.”

Tilskynder modellen hensigtsmæssig adfærd?

Ad undervisning: Er det hensigtsmæssigt, at modellen belønner undervisere på store kurser for at maksimere deres ECTS-høst?

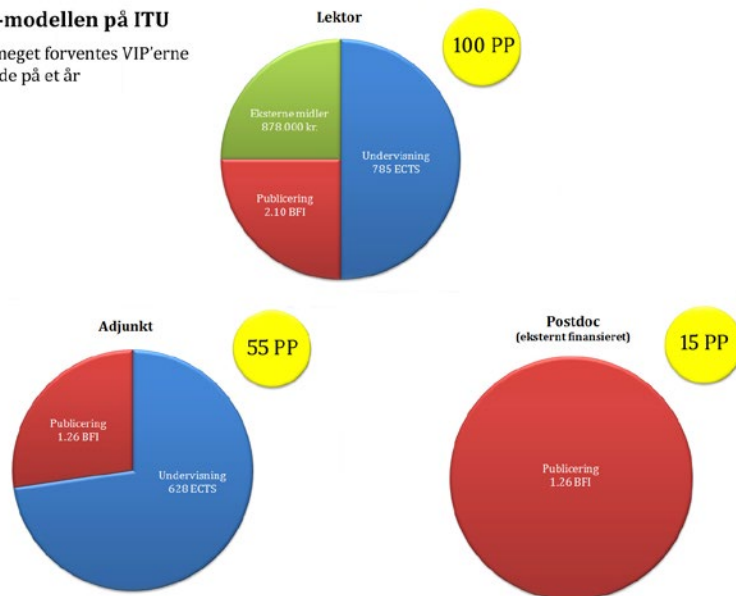
”Nej, men i praksis er det sådan, at institut- og linjeledere aftaler med VIP’erne, hvem der skal undervise i hvad. Hvis man underviser på nogle små hol og ikke får så mange ECTS, så er det jo efter aftale, og så er det bare sådan. Det er kun – rent hypotetisk – hvis et helt institut ligger lavt, at institutlederen kan vælge at beslutte, at der skal undervises i nogle større hold.”

Ad publiceringspoint: Forskningsområder har forskellige publiceringschancer, så modellen tilskynder vel, at man søger bestemte områder?

”Jeg anerkender, at det er noget, man ikke har kontrol over. Det er ikke bare

PP-modellen på ITU

Så meget forventes VIP’erne at yde på et år

PP-modellens standard for, hvad ITU-VIP'er i forskellige stillinger skal præstere som årsnorm. (Grafik: FORSKERforum på baggrund af PP-modellen).

Model: Performance Points

Der er tale om en såkaldt PP-model – Performance Point – som blev indført i fuld skala ved nytår. Ifølge den forventes en lektor på et år at producere 100 point – halvdelen fordelt på undervisning og halvdelen på forskning.

Men modellen går skridtet videre i sin definition af pointscoren.

- For undervisningsdelens vedkommende udmåles det på antallet af de ETCS-point, som de studerendes kurser opnår. En årsnorm for en lektor lyder på 785 ECTS-point, hvilket altså giver 50 PP.
- Forskningsproduktionen måles henholdsvis på ens publiceringer

målt på BFI, henholdsvis på forbruget af hjemtagne eksterne forskningsmidler. Her gælder at en BFI-score på 2.10 udløser de krævede 25 PP (forskningsproduktionen – målt i publicering og eksterne midler – er angiveligt fastlagt ud fra de nationale gennemsnit for universitetsforskere).

- Indtjening af eksterne midler på 878.000 kroner giver ligeledes 25 PP.

I alt skal optjenes 100 PP, og det er ledelsens nøje fastlagte norm for, hvad en seniorforsker på ITU bør præstere på et år.

sådan at blive optaget i de førende tidsskrifter, og det forstår vi. Forskning kan ende blindt. Og det forstår vi også. Så man kan sagtens ende med at have nul point på forskningskontoen, fordi man mener at have set et lys, som andre altså ikke har set endnu, og så er det den samtale, man har. Man skal være ekstremt varsom med at bruge BFI-tallet på individ-niveau. Men når det er sagt, er det sådan, at de stærke forskningsmiljøer publicerer meget. Det er et faktum, de fleste forskere anerkender.”

Ad ekstern indtjening: At en fastansat forsker forventes at skaffe eksterne midler til forskningen, har været et voksende tema på alle offentlige forskningsinstitutioner.

Men ITU er det første universitet, der sort på hvidt gør det til en officiel del af opgaveporteføljen. Også selv om det ikke er en af de opgaver, der nævnes i stillingsstrukturen for videnskabeligt personale.

”Det er korrekt, at man som seniorforsker på ITU forventes at tiltrække eksterne midler. Der kan nemlig laves mere forskning og uddannes flere ph.d.er med eksterne midler end uden. Men tiltrækning af eksterne midler er ikke en del af ansættelseskontrakten. Og jeg vil godt understrege: Der er intet forsøg på at krybe uden om stillingsstrukturen,” slutter Mads Tofte.

Pind: Dannelse som

Han vil indføre filosofikum, men når han ikke kommer med fl

Uddannelsesminister Søren Pinds stærkeste signal i tiltrædelsesinterviews har været, at der skal oprustes på dannelsen på universiteterne. Hans kongstanke er at genindføre en slags filosofikum på studierne med en fælles eksamen for de studerende:

”Jeg taler om filosofi, moral og etik, men også kulturel bevidsthed. Hvad udspringer vi af? Hvem er vi? Det handler om dannelse, som der mere end nogensinde er brug for. At skabe en fælles forståelse af, hvad vi er for en størrelse.”

”Det handler om at binde uddannelserne sammen og skabe en fælles bund i et samfund, der for nærværende er fragmenteret og under angreb fra populistisk hold og folk med andre styreformere, der vil os det ondt” (BERLINGSKE).

Det lyder som et opgør med det post-faktuelle samfund og med ’alternative fakta’, hvor alles meninger og alt bliver lige gyldigt i videnssamfundet?

”Jo, alt bliver lige gyldigt og lige-gyldigt. Det er, når nogle får lov til at argumentere ’jeg føler at’, som om det har samme autoritet som videnskabelige fakta. Der er sket et skred på flere niveauer. Politikere har da løjet før, men man kan have indtryk af, at der er kommet en kultur, hvor man nærmest er sej, fordi man er god til at slippe af sted med at lyve,” forklarer han.

SELFIE. Ministeren og FORSKERforums udsendte. Det er Pind tv.

“

Datamængder og information – nu med ’falske nyheder’ og ’alternative fakta’ – er blevet så store, at vi er nødt til at ruste os med en generel oprustning af dannelsen, så beredskabet forbedres

Søren Pind

”Det er, ligesom den lutherske stræbsomheds-etik fra efterkrigstiden er antastet. Stræbsomheden efter sandheden er antastet, og det giver et kæmpe problem, for hvis vores fælles moral falder fra hinanden, så falder det normsæt, som vi omgås hinanden med, også. Og så er der kun den stærkes ret tilbage, og det er – selv om jeg er stor tilhænger af konkurrence – ALDRIG godt”.

Ekspert og smagsdommere

Men var det ikke Anders Fogh, som autoriserede undermineringen af faglighed og ekspertise ved at tale om, at almindelige menneskers vurdering er lige så godt som eksperter og smagsdommere: ”Vi behøver ikke eksperter og smagsdommere til at bestemme på vore vegne” (Nytårstalen 2002)?

”Foghs tale om ’ekspert og smagsdommere’ var bare et symptom og udtryk for noget generelt, vi så overalt. Det handlede om, at mange havde fået nok af, at nogle havde sat sig på sandheden, og det var talen en kommentar til. Nu er situationen ligesom en anden, nu er der behov for at genetablere respekten for viden, og at nogle er klogere end andre”.

Pind hælder til en epokal tænkning: ”Udviklingen bevæger sig i bølger, syv magre år og så syv fede. Første fase var faglighedens, og anden fase var ungdoms-opgøret og tværfaglighedens. Så sagde, statsminister Anders Fogh, at ’tværfaglighed’ havde taget over, og vi må igen have mere ’faglighed’. Og nu er vi kommet ind i den tredje fase, hvor pendulet igen må bevæge sig lidt tilbage, hvor superfaglig fokus igen må tilføres noget tværfaglighed eller dannelse.”

Uni’erne har deres særlige ansvar og rolle: ”Universiteterne er fakler i en oplysnings- og dannelsesproces. Det handler om en slags vækkelse i en højskole/ Grundtvig-oplysningsstid, og her må deres højere videnskab og dannelsesstandarder gå foran. Jeg er optaget af, at nogle er

klogere end andre, og samfundet investerer penge, tid og tålmodighed på, at nogle af de kloge kan bruge deres kræfter til gavn for os alle sammen”.

Men er dannelse noget værd, hvis den ikke er led i en velinformeret offentlighed?

”Når vi taler om udbredelse af løgne eller misinformation, så ved rigtige mennesker jo faktisk godt, når noget er løgn, men det sætter man sig ud over – og hvem ’man’ er, vil jeg altså ikke sige. Men det er klart, at en informeret offentlighed er en del af dannelsen i samfundet. Og her taler jeg så overordnet om behovet for en ny oplysningsstid, hvor folk får muligheden for at skelne mellem sandt og falsk som en del af en demokratisk konsolidering. Datamængder og information – nu med ’falske nyheder’ og ’alternative fakta’ – er blevet så store, at vi er nødt til at ruste os med en generel oprustning af dannelsen, så beredskabet forbedres”, svarer han – for derefter at tilføje:

”Men nu er medierne og offentligheden jo ikke mit ministeransvar alene.”

Søren Pind ved dronningens taffel for den island

m redskab mod ...

ere penge og mere tid, må det jo gå fra noget andet på fagene?

Dannelse i praksis

Historikeren Jes Fabricius Møller anerkender, at minister Pind har identificeret et reelt problem med dannelsen. Filosofikum er bare ikke løsningen, for det er ude af trit med moderne faglighedens specialisering. Og det er svært at indføre, hvis ikke økonomi og rammer udvides:

”Jeg er glad for, at jeg ikke sidder i mit fags studienævn og skal udpege dele af bacheloruddannelsen i historie, der kan undværes for at skabe plads til ministerens forslag.”

”De videregående uddannelser er et institutionelt fællesskab af væsensforskellige fag og discipliner. Det er et resultat af den specialisering, som har fundet sted over de seneste mange generationer. Den opfylder et behov, som efter alt at dømmes ikke bliver mindre. Der er brug for folk, der kan deres kram. I dag er metode og videnskabs-teori indbygget i studieordningerne” (UNIVERSITETS-avisen).

...ske præsident d. 24. januar. Er det den slags dannelse, Pind vil have ...

“

Jeg ville ønske at jeg kunne give universitetslærerne og sektoren arbejdsro, men omvendt handler det altså ikke om, at flere penge løser alle problemer i sektoren. Jeg har ingen nye penge at gøre godt med, måske endda færre...

Søren Pind

Historikeren siger vel, at det er for nemt at ønske 'mere dannelse'. Men i praksis må det gå fra noget andet på studierne, for du kommer vel ikke med flere penge eller udvidede studietider?

”Indrømmet og det er en central prioritering. 'Dannelse' skal ikke bare ovenpå de nuværende studier, det skal ind i stedet for andre studieelementer. Der kan være fag, som ikke er der længere, og det går jo ikke ud over kvaliteten af de tilbageværende fag. Og det, som udgår, må kandidaterne så lære sig selv”, svarer han.

”Jeg er bare ude på, at de studerende kommer ud med nogle redskaber, så de i højere grad er i stand til at være aktive borgere i det samfund. Men lige nu kan jeg ikke præcisere, hvordan noget filosofikum indføres i praksis; ikke andet end jeg vil sætte nogle kloge personer sammen om, hvordan det kan gøres, ikke bare på universiteterne, men også i professionsuddannelserne”.

Er det den marxistiske "fagkritik", du efterlyser, altså studiernes eget fokus på relevansen af faget, hvad faget kan bruges til i praksis, og hvilke sammenhænge faget indgår i?

”Altså, den slags kremlologi vil jeg ikke ind i, for den slags universitetspolitik syntes jeg var voldsomt kedelig. Og selvfølgelig indgår et fags rolle, og kritisk vinkling er sindssyg vigtig i videnskaben. Men når jeg taler om dannelse og filosofikum, handler det mere om oprustning af de klassiske elementer”.

Din forgænger på posten (Esbén Lunde Larsen) tiltrådte med flotte honnorord om at være "dannelsesministeren (Weekend-avisen), uden faktisk at gøre noget som helst for dannelsen i sine syv måneder som minister. Risikerer du ikke at lide samme skæbne: At eftertiden vil konstatere, at du lavede en 'værdipolitisk' markering om dannelse og filosofikum, uden at der egentlig skete noget som helst?

”Jeg vil ikke kommentere på min forgængers gerninger”, svarer Søren Pind. ”Men jeg regner da absolut med at komme med konkrete initiativer, hvad angår dannelsesaspektet og filosofikum. For det første er universitetsloven ikke forligsbelagt, for det andet er ideen positivt modtaget af alle politiske partier. Selvfølgelig kun indtil vi taler indhold, mere naiv er jeg jo ikke, for dannelsesbegrebet er da højpolitik. Nogle vil anklage mig for at være elitær, og kræve et bredere dannelsesbegreb, og det bliver da en interessant debat.

ja

Det bedste og det værste?

Søren Pind har undervist som ekstern lektor i forfatningsret på KU-jura 2008-2010. Hvad var det bedste og hvad var det værste?

”Jeg elskede at undervise, måtte nærmest hives ud af en forelæsning, da jeg blev hentet ind som minister. Jeg tog de studerende med ud i samfundet, så de mødte praktiserende jurister, herunder højesteretsdommere. Det bedste var at se lyset blive tændt i øjnene på studerende, når de pludselig forstod sammenhænge. Det værste var – apropos dannelse – at de studerende godt nok blev sødere og sødere, men deres skriftlige fremstilling blev ringere og ringere, hvilket jeg senere har fået bekræftet hos andre universitets-folk. Det var forfærdeligt at rette eksamensopgaver, hvor jeg nogle gange simpelthen ikke forstod meningen i det skrevne. Det var pinagtigt, men afspejler, at et af de største sociale skel, som er tilbage i det danske samfund, ligger i sproget”.

Tvivlsom forskningspraksis

Og ny lov laver arbejdsdeling: Institutioners egne praksisudvalg må tage sig af 'tvivlsom forskningspraksis', men skal sende tvivlstilfælde videre til det centrale nævn

Kritik af afgrænsninger

Grov uagtsomhed skal ikke regnes for uredelighed og medforfattere skal ikke kunne drages til ansvar for andres snyd.

Disse to punkter var centrale i en artikel, advokat Jens Ravnkilde skrev kort før sin død i 2015, som professor og fedmeforsker Thorkild I.A. Sørensen fremførte i sit høringssvar til forslaget til en uredelighedslov.

Advokat Ravnkildes navn blev kendt i forbindelse med Bente Klarlund-sagen, hvor han stod på Klarlund-siden som en særdeles ihærdig kritiker og analytiker af sagens juridiske aspekter. Hans hovedpointe var, at forskernes retssikkerhed bør håndhæves på samme måde som i almindelig jura, hvor forsætlighed er afgørende for skyldsspørgsmålet.

I det fremsatte lovforslag er Ravnkildes ønsker ikke blevet hørt. Grov uagtsomhed er stadig en del af uredeligheds-definitionen. Og hvad angår forfatteransvar, henvises der indirekte til det danske kodeks for integritet i forskning, hvor det blandt andet hedder, at "alle forfattere er ansvarlige for publikationens indhold".

Professor Thorkild I.A. Sørensen har slået sig til tåls med fastholdelsen af 'grov uagtsomhed'. Men han fastholder som Ravnkilde, at loven bør lægge sig op ad Vancouver-reglerne, når det gælder spørgsmålet om medforfatteransvar.

"Vancouver-reglerne præciserer, at man kun har ansvar for sit eget. Ravnkilde var igennem litteraturen og fandt eksempler på folk, der havde snydt værre end Penkowa, men ingen medforfattere blev tillagt ansvar. Det synes jeg er vigtigt i vores verden, hvor så meget baserer sig på gruppearbejde," forklarer Thorkild I.A. Sørensen, der ud over dette ser positivt på forslaget til uredelighedsloven.

Der har ikke været sagt eller skrevet mange positive ord om UVVU de seneste år. Udvalget har været lidt af en prügelnabe efter i flere sager at være kommet til kort i forhold til juridiske definitioner og stringens på forskningsområdet. Og mange har vurderet, at UVVU's dage var talte.

Om UVVU dør eller overlever i den kommende lov om videnskabelig uredelighed, er et spørgsmål om temperament. I realiteten består udvalget, men det bliver nu under navnet Nævnet for Videnskabelig Uredelighed. Formanden skal fortsat være en landsdommer, og de øvrige medlemmer skal være "faglige medlemmer".

Institutionerne får en fastere defineret rolle i udredninger.

Først og fremmest skal det være den institution, hvor forskningen har fundet sted, der modtager og vurderer den første anmeldelse. Hensigten er – ifølge lovforslagets bemærkninger – at institutionen skal foretage en "screening" af, hvorvidt det er sag for Uredelighedsnævnet, eventuelt i dialog med nævnet.

Institutionernes egne praksisudvalg skal således afhandle de mindre sager om "tvivlsom forskningspraksis", men hvis de mener, at der er tale om egentlig uredelighed skal de sende sagen til afgørelse hos Uredelighedsnævnet.

Institutionerne får således rollen som ekspeditionssekretærer for nævnet, og på den måde kan det tage trykket af det pres, der i UVVU har forårsaget ekstremt lange behandlingstider.

Institutioner forpligtes

Men der er flere pligter på vej til institutionerne. De får pligt til selv at anmelde sager til nævnet, hvis der er "begrundet mistanke" om uredelighed. Lovforslagets bemærkninger siger også, at det ikke er meningen, at institutionen selv skal foretage en "forprøvelse" af sagen. Er mistanken til stede, skal den skibes af sted til nævnet.

Som illustrativt eksempel kan nævnes den verserende sag på CBS, hvor Akademisk Råd har bedt CBS'

forskningspraksisudvalg om at undersøge den landbrugsrapport, lektor Troels Troelsen har udarbejdet, blandt andet på grund af "muligvis foretaget biased selektion af data og resultater."

Blandt lovforslagets definitioner af uredelighed indgår "ændringer eller udeladelse af data eller resultater, hvorved forskning fremstår misvisende." Og hvis CBS' Praksisudvalg får bekræftet denne mistanke, er den en oplagt sag for Uredelighedsnævnet.

Nævnet kan desuden også vælge at tage sager af egen drift.

Nyt: 'Tvivlsom forskningspraksis'

Lovforslaget introducerer også et nyt begreb: tvivlsom forskningspraksis. Det er den danske oversættelse af begrebet 'questionable research practice' (som Odders-hede-udvalget bag lovforslaget brugte). Tvivlsom forskningspraksis kan sidestilles med 'brud på god forskningspraksis', som er den formulering, universiteternes praksisudvalg typisk bruger.

I dag er institutionerne ikke lovligt forpligtet til at have udvalg, der behandler tvivlsom forskningspraksis, men det ansvar slås fast i den nye lov. Hvis Uredelighedsnævnet vurderer, at en sag ikke handler om uredelighed, men at der kan være tvivlsom forskningspraksis, ryger sagen tilbage til institutionens praksisudvalg.

lah

Uredelighed på dansk har været forbundet med Penkowa, Helmuth Nyborg og Klarlund ...

Privat forskning udenfor uredelighedslov

Kan der ske fusk indenfor privat forskning? Formentlig, men hvis det står til forsknings- og uddannelsesministeren, skal de ikke kunne kontrolleres for, om de lever op til god videnskabelig praksis. Den nye lov om videnskabelig uredelighed, som Folketinget behandler dette forår, skal nemlig kun gælde forskning, der foregår ved offentlige forskningsinstitutioner og/eller sker med offentlig støtte. Det fremgår af det lovforslag, der nu er fremsat.

En række parter har ellers i deres høringsvar anført, at privat forskning også bør omfattes af reglerne. Ministeriet rykkede sig så meget, at man tilføjede, at reglerne også gælder privatfinansieret forskning, når det udføres på offentlige forskningsinstitutioner. Men sker det i Novo Nordisks egne laboratorier, gælder reglerne ikke.

"Ministeren finder ikke, at der er tilstrækkelige argumenter for, at et offentligt nævn skal vurdere integriteten af privat forskning," hedder det i ministeriets høringsnotat, der tilføjer at *"forskning i medicinalindustrien allerede er reguleret meget detaljeret ved anden lovgivning med sigte bl.a. på patientsikkerhed."*

Kritiker: Hvad med sjusk og fusk i privat forskning

Peter Gøtzsche, leder af Nordisk Cochrane Center, er rystet over, at privat forskning ikke skal kunne underkastes den samme videnskabelige granskning, som offentlig forskning.

"Det er hul i hovedet at den private forskning ikke er med i lovgivningen. Forskning er et universelt gode, som altid skal være redeligt, uanset hvem der står for det. Alt andet er da absurd."

Han mener, der er masser af sjusk og fusk i privat forskning, og det er ikke noget, som bliver fanget i tilstrækkelig grad: "Jeg har skrevet to bøger om, hvordan industrien snyder i sin forskning på sundhedsområdet. En del af dette er

regulær svindel, der har kostet titusinder af menneskeliv. Hvis systemet fungerede, ville vore lægemidler jo ikke være den tredjehyppigste dødsårsag."

Hans undren deles af lægekollega **Thorkild I. A. Sørensen**, metabolismeforsker og professor ved Institut for Folkesundhedsvidenskab på KU.

Lægemiddelindustrien: Troværdighed

Flere universiteter argumenterer også for, at privat forskning skal omfattes af loven. Blandt andet skriver DTU's nu tidligere prorektor – og KU's kommende rektor – Henrik Wegener, at loven skal *"medvirke til at understøtte tilliden til forskningen i den bredest mulige forstand, uanset hvor eller af hvem den er udført"*.

Medicinalindustrien selv er også fortalere for, at privat forskning skal kunne undersøges for uredelighed. Det fortæller chefkonsulent **Allan Skårup Kristensen** fra interesseorganisationen Lægemiddelindustriforeningen.

"Vi er overordnet af den opfattelse, at al forskning skal være lødig og til at stole på. Derfor synes vi, det er et mærkeligt signal at sende, at man piller den private ud. Den anden begrundelse for os er, at privat forskning også har behov for en form for retssikkerhed, så man kan få prøvet sin sag, hvis man bliver beskyldt for at være uredelig," siger han.

I dag er reglerne sådan, at UVVU kan behandle sager om privat forskning, men kun hvis virksomheden på forhånd har ønsket at være "omfattet af udvalgenes kompetence", eller hvis virksomheden siger ja til at medvirke i sagen. Private er altså kun dækket, hvis de selv vil være med. Men med lovforslaget bliver forskning i privat regi definitivt holdt ude.

Grunden er tilsyneladende ganske enkel. Det er for dyrt: *"Det vurderes ikke rimeligt at anvende offentlige ressourcer på at udrede forhold af privat karakter,"* hedder det i bemærkningerne til lovforslaget.

Professionshøjskoler ikke omfattet

De danske professionshøjskoler er ikke nævnt i den nye uredelighedslov, selv om udtrykket faktisk bruges i deres formålsparagraf:

"Hvorfor er de ikke omfattet af den etiske kodeks? Professionshøjskolernes ledelser vil jo gerne brande sig på, at deres institutioner er forskningskompetente – som en del af opgave-porteføljen – men i praksis vil de ikke give betingelserne for det. På samme måde har de et lovgrundlag, som taler om at forske, men man skal ikke tilsluttes den danske kodeks for forskning og uredelighedslovgivningen", konstaterer eks-docent ved UC Sjælland **Ejgil Jespersen**.

"Man arbejder med dobbelte standarder, hvor resultatet er en slags paraforskning. Man har officielt ambitioner om at opkvalificere staben, så hver tredje ansat har en ph.d.-grad og har forskningskompetencer. Men de ansatte, som faktisk har disse kvalifikationer, holdes tilbage i praksis, fordi ledelserne insisterer på at indsnævre forskningsbegrebet til at omfatte 'praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter'. Den indsnævring er i strid med Frascati-manualen", mener Jespersen.

Hvad er forskning?

Ex-docenten har påpeget problemet i sit høringsvar til minister Pind:

"Hvis professionshøjskolerne ikke omfattes af lov om videnskabelig uredelighed m.v., samtidig med at de brander sig på forskning og innovation, vil vi fortsat have et problem med troværdighed og integritet i dansk forskning".

Han uddyber:

"Ledelserne vil gerne have officiel status som nogle, der forsker. Men i praksis indsnævres forskningsbegrebet. Man kan have en mistanke om, at ledelserne tilsyneladende ikke er interesseret i at give de ansatte de frihedsgrader, som følger med forskningsret og -forpligtelser som på universiteterne. I stedet fokuserer ledelserne på at lave bestillingsforskning for eksterne parter (fx kommuner og interesseorganisationer). Og det er jo snyd over for de ansatte, som faktisk opkvalificerer sig i den tro, at de skal 'forske'."

Ejgil Jespersen – der er tidligere SDU-ansat – sagde selv op efter selv at være kommet i klemme i den problematik.

lah

jø

KU-forskere: Hvorfor tages

KU-forskere kritiserede AU's baggrundsdata til landbrugspakken for at forskønne konsekvenserne. Nye udledningstal peger på, at

”Det må handle om politik og ikke om videnskabelige data, når de forskellige parter ikke vil tage dataene seriøst. FORSKERforums grafik er jo klar nok: Kvælstofudledningen stiger, mens EU's vand-direktiv kræver, at det skal falde”, konstaterer KU-lektor og ferskvands-ekspert Jens Borum.

Han og KU-kolleger var meget skeptiske over for landbrugspakkens forudsætninger (i bl.a. baseline) og kaldte den et stort miljøeksperiment. De spåede en relativt stor stigning i kvælstof-udledningen som følge af pakken, og nu viser de seneste udledningstal (2015) såmænd, at udledningen også var støt stigende før pakken.

Det burde alarmere i relation til landbrugspakkens forudsætninger og EU-vandmiljødirektiv, mener KU-forskerne, men i stedet oplever de, at tendensen bagatelliseres. Landbrugslobbyen afviser tallene med henvisning til, at det bare skyldtes ekstra regnvejr, eller at kvælstof-forurening af danske farvande skyldes udledning fra østeuropæisk industri i Østersøen. Og de bakkes op af miljøminister Esben Lunde, som ikke mener, tallene er valide – han ønsker en ny femårig observationsperiode.

Og både landbruget og ministeren støttes indirekte af passive AU-miljøforskere, som ikke vil sætte data i relation til den danske miljøpolitik. Chefkonsulent Poul Nordemann Jensen manede til besindighed ved at sige, at der er mange usikre faktorer bag tallet, samt at de voksende udledningstal ikke er landbrugets skyld (ALTINGET).

Forskere må tillægge data autoritet

”Ud over at købe sig politisk tid ved at trække sagen i langdrag, forstår jeg ikke, hvorfor miljøministeren, landbruget og AU's miljøforskere ikke vil tage disse data om kvælstofudledning seriøst og udtrykke bekymring over dem. De afviser dem eller pakker dem ind i forbehold”, mener Borum.

”Hvis der kun var tale om et års registreringer, kunne det være udtryk for tilfældigheder, jo. Men registrerede

Esben Lunde ser den anden vej.

stigninger over en treårig periode (2013-15) med 'normalisering' for variationer i regnvejr – og 10 pct. over landbrugspakkens forudsætninger – betyder da, at man videnskabeligt må tillægge data signifikans og autoritet. Det er en bekymrende udvikling i relation til såvel landbrugspakken som EU's vanddirektiv.”

Borum forstår ikke tilbageholdenheden med at tolke på de seneste data, for han er ikke i tvivl om, at den negative tendens fortsætter de næste år:

”Merudledningen allerede nu er særligt bekymrende, fordi en række forsinkede miljøkonsekvenser først vil slå igennem om 4-5 år, fordi overflødig kvælstof, som ikke optages i planter, først der vil komme ud som forurening. Selve landbrugspakkens øgede gødskningsnormer 2016-18 vil derfor – alt andet lige – føre til en relativt stor stigning i udledningen, og markant større end forudsat i landbrugspakken. Kun miljøforskere, der tror på overnaturlige fænomener, tror på et fald i udledningen i 2016-18.”

Det må handle om politik og ikke om videnskabelige data, når de forskellige parter ikke vil tage dataene seriøst. FORSKERforums grafik er jo klar nok.

Lektor Jens Borum

Nedrundning afdratimerer

Med kritiske øjne laver hovedrapporten om NOVANA en afdratimering af de treårige stigninger. Dels anføres i teksten blot, at der er sket en stigning, uden at der benchmarkes til landbrugspakkens eller EU's måltal. Og når AU i teksten omtaler udviklingen, siges det, at ”udledningen af kvælstof de senere år (har) ligget på 55.-60.000 tons N”. Men bagved ligger en bagatellisering, for de 61.000 tons dækker over tallet 51.600 tons (NOVANA-rapport, resume s.7).

”Og det er da en underlig nedrundning – bagatellisering? – for normalt ville tallet blive rundet op til 62.000 tons”, mener Borum. ”Men FORSKERforum må altså spørge AU-forskerne, hvorfor de nedrunder, eller hvorfor de ikke mener, at tre års stigning er udtryk for signifikans. Og du må da også spørge dem, hvorfor de ikke sætter 2015-data op mod den politiske side, landbrugspakken og EU-direktiver. Men en mulig forklaring kunne være, at man ved at anføre et nedrundet tal er venlig overfor en opdragsgiver, som helst ikke vil se høje tal”.

Bidrog AU's 'sektorforskning' til risikabelt miljøeksperiment?

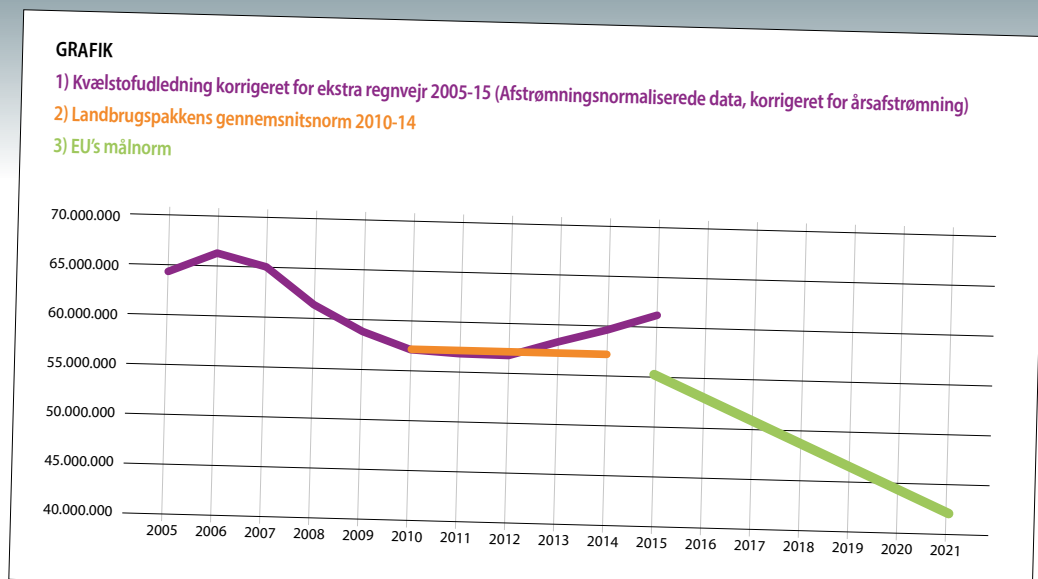
Borum og to KU-kolleger offentliggjorde i 2016 en artikel med et alternativt miljøregnskab på landbrugspakkens forudsætninger. Heri såede de kraftig tvivl om AU's bagvedliggende baseline-beregninger (miljø-påvirkninger uden for landbrugsjorden). De kaldte landbrugspakken for et risikabelt miljøeksperiment.

KU-forskerne kritiserede myndighedsbetjeningen fra AU's DCA-forskningscenter (Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug), som også var i skudlinjen efter landbrugspakken. DCA's model afviger fra de hidtil kendte standarder, dens forudsætninger var ikke transparente og uigenkendskelige. Og det var KU-forskerne meget skeptiske overfor:

”I landbrugspakken blev miljøkonsekvenserne ved at sprede mere kvælstof drastisk mindre. Deres problematiske model blev således brugt politisk til at få landbrugspakken igennem Folketinget.”

data ikke alvorligt?

kritikken var berettiget

Da FORSKERforum forelagde kritikken om manglende transparens for AU-sektorforskerne, lød svaret, at man stod helt inde for modellen (se "Dyb tavshed efter Gyllegate", FORSKERforum 299, nov. 2016).

KU-forskerne: Vores skepsis berettiget

Borum og co. udtrykte stærk skepsis over for AU-forskernes tal: "Landbrugspakkens og DCA's prognoser er meget optimistiske. De går ud fra, at udledningerne til havet vil være knap 50.000 tons kvælstof i 2021. Vores estimerer – beregnet på de hidtidige standarder – peger på, at den kan være 25 pct. højere – op til 62.000 tons. Og tilmed 66.000 tons, hvis de frivillige indsatser m.m. ikke sættes i værk".

Og Borum mener, at de seneste udledningstal (2015) bekræfter deres skepsis:

"Vi kritiserede AU's model-beregninger for at overvurdere 'baseline's positive indvirkning på miljøet, som modvægt til kvælstof-udledningen. Den nu registrerede stigning over tre år bekræfter vores kritiske indvendig, for baseline er tydeligvis ikke slået igennem."

Kulturforskel i 'sektorforskningen'

For udenforstående ser det ud, som om der er forskellige kulturer i miljøforskningen på AU og på KU. I København er man

gammeldags universitetskritisk. I AAU's gamle 'sektorforskningsmiljøer', som tidligere hed DMU og Foulum, men nu er blevet til DCA og DCE på AU's Science-fakultet, hersker der da en anderledes pragmatisk tilgang, hvor man i høj grad er loyal overfor opdragsgiveren, Miljøministeriet?

"Det skal jeg ikke udtale mig nærmere om. I bund og grund tror jeg såmænd ikke, der er dybere uenighed mellem os og Aarhus om substansen i kvælstof-data. Men der er tilsyneladende forskel i fortolkningen af deres betydning og alvor. Når det er sagt, kan man så yderligere konstatere, at afhængigheden af ekstern finansiering jo bare vokser overalt i vores sektor og at nogle er mere afhængige end andre – og at det ikke gør noget godt for forskningsfriheden og for uafhængigheden".

FORSKERforum har sendt Borums kritik til kommentar på AU, men har ingen reaktion fået.

FORURENINGEN VOKSER:

Grafikken angiver data på kvælstof-udledningen i perioden, som kan sammenlignes med Landbrugspakkens måltal (56.700 tons for perioden 2010-14). Det seneste data (61.605 tons) fra 2015 er stigende og afviger væsentligt (10 pct.) fra Landbrugspakkens gennemsnitsdata – og det bevæger sig bort fra EU-direktivets målnorm (42.000).

Og med Landbrugspakkens liberalisering med godkendelse af mere kvælstofudledning 2016-2020 mener eksperter, at udledningen/forureningen vil vokse i de kommende år

(Kilde: N-data til NOVANA-RAPPORT fra AU-DCE (23.sept. 2016). Landbrugspakken. EU's vandområdeplaner 2015-21).

jø

Se næste side:
Esbén Lunde skal forklare sig ...

Kvælstof-forureningen vokser, men ...

Miljøminister Esben Lunde vil tilsyneladende ikke tage data alvorligt, så derfor tvinges han nu i samråd for at forklare sig

I starten af januar kom de seneste miljødata for kvælstofudledningen: 61.605 tons N-udledning (2015). Det var tredje år i træk, at tallet voksede. Men miljøminister Esben Lunde ville ikke tage stigningen seriøst, så han erklærede frejdigt, at han vil afvente udviklingen de næste fem år. Han ville ikke ind i diskussioner om, at stigningen strider mod både landbrugs-pakkens forudsætninger og EU's vandrammedirektiver – som FORSKERforums grafik afslører.

Politisk set kan ministeren roligt bagatellisere de nye miljødata, for i Folketinget kan blå blok stemme hans udlægning igennem som fakta og den skinbarlige sandhed.

Oppositionen vil riste Esben Lunde

Oppositionen er dog langt fra tilfreds med ministerens passivitet eller dataresistens, og den vil nu riste ham til et samråd i Miljøudvalget. Han er indkaldt for generelt at redegøre for omfanget og betydningen af den øgende kvælstofudledning, som fremgår af rapporten "Vandmiljø og Natur 2015".

Hvad mener Esben Lunde er årsagen til, at kvælstofudledningen i den virkelige verden (udledningstallene 2015) tilsyneladende er markant højere end landbrugspakkens miljøregnskab og baseline?

Vil dette misforhold få politiske konsekvenser i forhold til landbrugspakken? Og endelig skal ministeren redegøre for, hvilke konsekvenser den øgede

Simon Kollerup (S) og Maria Reumert Gjerding (EL) har for ristet Esben Lunde i Miljøudvalget (foto: Folketings-TV)

kvælstofudledning vil få for drikkevandet, natur og de kystnære farvande. (Maria Reumert Gjerding (EL).

Tidspunktet for samrådet var endnu ikke fastsat ved redaktionens slutning.

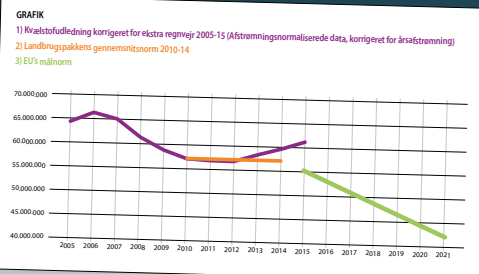
Oppositionen: Esben Lunde skal ud af flyverskjul

Som supplement til samrådet har Maria Gjerding stillet flere konkrete spørgsmål, hvis åbenlyse hensigt er at få Esben Lunde til at anerkende, at der er sket en stigning, og at det kan have konsekvenser for miljøpolitikken. Men det er højst usandsynligt, at Esben Lunde vil give andet end ikke-svar, for enhver indrømmelse vil blive et problem for hans landbrugspolitik.

Hun spørger, hvilken autoritet Esben Lunde tillægger 2015-udledningstallet 61.605 tons, og om "dette umiddelbart er sammenligneligt med landbrugspakkens gennemsnitstal 56.700 tons (gennemsnit 2010-14)?" (Miljøudvalget, spm. 427)

Hun spørger, om ministeren anerkender, at "sandheden er", at kvælstofudledningen stiger for tredje år i træk? (Miljøudvalget, spm. 428)

Og så spørger hun, om de voksende udledningstal er i modstrid med landbrugspakkens forudsætninger, og om det er korrekt, "at kvælstofudledningen har udviklet sig markant anderledes, end regeringen forventede i deres regnestykke"? (Miljøudvalget, spm. 429).

Ubesvaret: Løj Esben Lunde om AU-rapport

Miljøminister Esben Lunde Larsen vil ikke svare på, hvorfor han beskyldte forskere for at forsinke udgivelse af rapport, når den for længst var afleveret

Trods adskillige rykkere er det ikke lykkedes at få miljøminister Esben Lunde Larsen til at svare på, hvorfor han uden videre fortalte, at NOVANA-rapporten var forsinket indtil 16. januar, selv om AU faktisk havde afleveret 24. november. Men uden held.

Til gengæld kan spørgsmålet måske blive besvaret i et andet forum, for Enhedslistens Maria Gjerding har spurgt til sagen i Folketingets miljøudvalg.

Ministerens skal forklare hvorfor han påstår, at AU-forskerne fortsat var i 'dialog' med ministeriet, selv om rapporten faktisk blev afleveret 24. november... (spm. 431, Miljøudvalget).

Blev rapporten bevidst forhalet?

Maria Gjerding har også bedt Miljøministeren om at bekræfte/afkræfte Naturfredningsforeningen mistanke om, at hans ministerium med vilje forsinkede rapporten, så dens alarmerende kvælstofdata for 2015 ikke kom til EU's kendskab – hvilket kunne besværliggøre ministerens forsøg på at få miljødispensationer i kølvandet på landbrugspakken:

"Ministeren bedes oplyse, om de nye data for kvælstofudledningen, der er offentliggjort med NOVANA-rapporten, indgår i forhandlingerne med kommissionen om landbrugspakken, og ministeren bedes oplyse, hvorvidt de aktuelle 2015-data er udleveret til kommissionen og i givet fald hvornår" (spm. 432).

Esben Lunde nægtede at fortælle FORSKERforum, om data var udleveret, men han har udvidet oplysningspligt over for Folketinget.

Magtkamp: Fakta kontra fiktion

’Post-truth, bullshit og alternative fakta er en trussel mod videnskaben, og forskere skal aktivt melde ind på fakta-siden, mener retorikprofessor

Videnskab, fakta og sandhed udfordres i disse tider. "Post-truth" blev årets internationale ord i 2016. I Danmark kørte debatten, om vi var inde i en ny fase i videnssamfundet, "den postfaktuelle æra", hvor grænserne mellem fakta / fiktion og sandt / falsk bliver sløret. Nogle fortolker det som menigmands sunde oprør mod eksperter og smagsdommers monopol på viden i det offentlige rum. Andre kalder det farligt for den informerede offentlighed, når løgne, fusk-data og fordrejninger får autoritet.

Bullshit og alternative fakta er blevet et påtrængende problem for videnskaben og forskere. Foreløbig hersker der rådvildhed over for, hvad der kan gøres mod den. Nogle medier har lavet facts-tjekking af kontroversielle påstande. Og nogle forskere er provokeret til aktivt at melde ud i offentligheden, når især lobbyister spreder usandheder, som kan være skadelige for en velinformeret offentlighed.

Politikerens medansvar

Politikere og moderne politisk kultur – inkl. politisk spin – har en stor del af skylden for, at fakta er blevet en politisk kamplads, mener retorikprofessor:

"Det har været normen i mange år at ministre – med hjælp fra embedsmænd – skærer fakta til og håndplukker det man kan bruge, for at ens egen politik skal tage sig godt ud. Også politikernes praksis med at snakke udenom, og andre tricks som de lærer på medietræningskurser, har medvirket til at "fakta" er noget der er bestemt af ens politiske holdninger. Så vi er ikke for gode selv her i danske politiske kultur. Trump og hans folk har bare kørt det helt ud i sin konsekvens", forklarer Christian Kock pr. email.

Den kontroversielle sag med Landbrugspakken og Gyllegate var på mange måder atypisk, fordi konfliktens centrum

Videnskabsfolk må sammen udbrede forståelsen for, at videnskaben er det bedste bud, vi har om fakta

Christian Kock

blev en debat om fakta og en ministers manipulation af miljødata (baseline): "Men mange medier og andre af Folketingets partier syntes, at Konservative var underlige, fordi partiet ikke uden videre accepterede at regeringen bare gjorde, som regeringer plejer ..."

Nogle videnskaber har dog også bidraget til flydende grænser mellem fakta og fiktion, mener Kock: "Akademiske forskere inden for socialkonstruktivismen o.lign. har også – fx under inspiration af Foucault – været tilbøjelige til at understøtte en tankegang om at fakta, det er noget der er konstrueret, og at den ene konstruktion er ikke bedre end den anden".

Mediernes medansvar

Medierne spiller også en uheldig rolle, mener retorik-professor Christian Kock:

"Alternative sandheder der kommet til at fylde mere i offentligheden, fordi de får mere plads. Der er en uheldig mekanisme, hvor medierne er tilbøjelige til at holde mikrofon for dem, der siger noget sensationelt og kontroversielt. Det var jo også med til at bringe Trump til magten – hans normbrydende adfærd fik langt mere medieopmærksomhed end fx demokraten Ernie Sanders".

Foreløbig hersker der rådvildhed over for, hvad der kan gøres mod bullshit og alternative fakta. Nogle medier har lavet facts-tjekking af kontroversielle påstande. Og nogle forskere er provokeret til aktivt at melde ud i offentligheden, når især lobbyister spreder usandheder, som kan være skadelige for en velinformeret offentlighed.

Forskere må aktivt protestere

Kock mener, at post-truth, bullshit og alternative fakta er en reel trussel mod videnskabens autoritet:

"Derfor må være bedre til at gå ud og underbygge hvad de siger sådan at lægfolk kan forstå det", siger han og bruger Bjørn Lomborgs påstande om at CPO₂-reduktion er nytteløs som eksempel: Lomborgs påstande er ikke blevet ordentligt modgået i offentligheden af de eksperter eller politikere, der mener at regulering er nødvendig.

Forskere har i retorikprofessorens øjne en pligt til aktivt at modsige "alternative fakta" på deres ekspertområder. Hvis det ikke sker, undergraves videnskabens autoritet:

"Ja, de skal ikke alene modsige; de skal argumentere i offentligheden, så det kan forstås", mener han.

"Videnskabsfolk må sammen udbrede forståelsen for, at videnskaben er det bedste bud, vi har om fakta – uanset at en videnskabelig teori aldrig kan bevises endegyldigt, og at der er også kan være uenighed blandt videnskabsfolk. Men den usikkerhed betyder ikke at enhver kan konstruere sine egne fakta – heller ikke i demokratiets og ytringsfrihedens navn".

Civilisationshistorien kan lære os noget helt centralt, mener han: "Videnskabelig forskning, kritik og diskussion har skabt menneskehedens fremskridt, og de er menneskehedens eneste chance for fortsat fremskridt og overlevelse".

De 'alternative faktas

Forskere og journalister må ikke tøve med at påpege nuværende og fremtidige forfalskningsmisforståelser eller bevidste forsøg på at manipulere

NATURE: Kamp om fakta

”Spørgsmålet er, hvor meget Trump bekymrer sig om videnskab. På sin første hele dag som præsident sagde Trump i en tale til CIA-embedsmænd, at han ”meget stærkt tror på universitetsakademikere”.

Men hans tidlige udtalelser som præsident demonstrerer atter en bekymrende mangel på respekt for evidens og fakta – især når de modsiger hans påstande. På samme møde med embedsmændene beskyldte han således medierne for at lyve om menneskemængden ved hans indsættelse i Washington og for at fabrikere hans tvist med efterretningstjenesten i spørgsmålet om russisk indblanding i præsidentvalget.

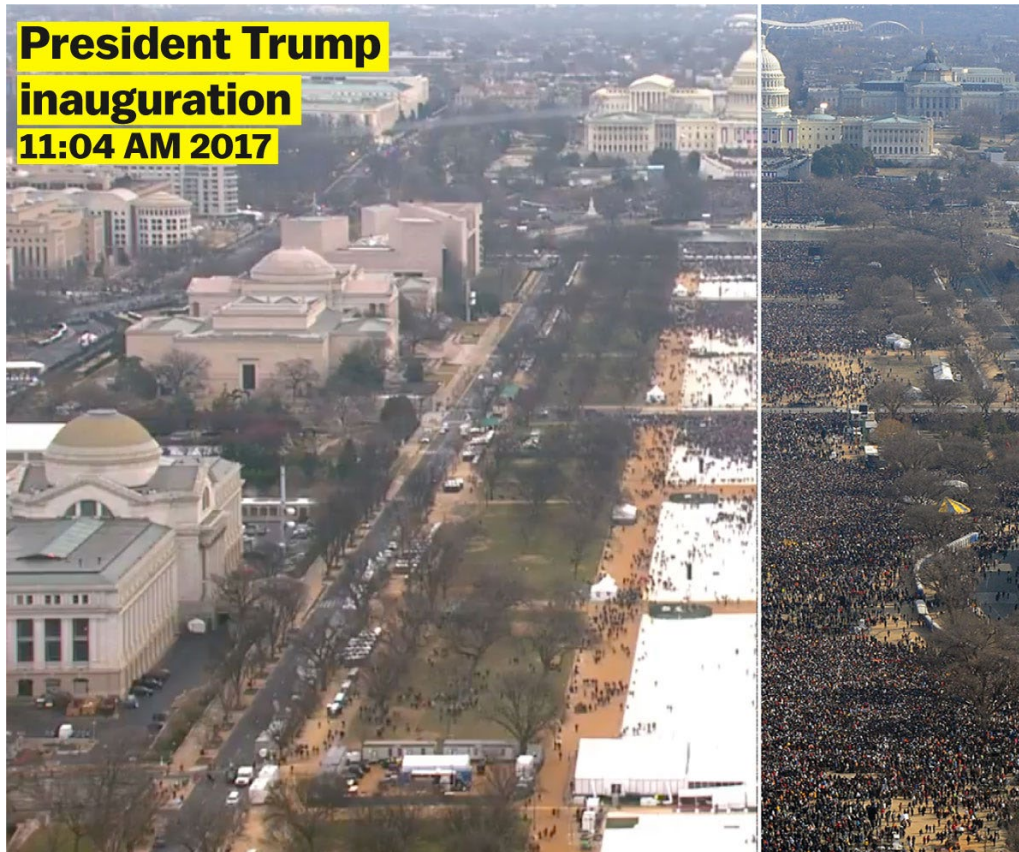
Begge påstande var bevisligt falske ligesom hans påstand om, at regnen stoppede under hans indsættelse.

To dage efter indsættelsen blev hans nye stab indviklet i en skandale om ”alternative fakta”. Det er et enestående aktiv, som Trumps administration nu har taget i brug. Den tilgang er imidlertid slet ikke overraskende i betragtning af Trumps mangeårige foragt for sandheden, men det er ikke desto mindre foruroligende. En demonstrants skilt efter Trumps indsættelse – ”Make America great again” – beskrev rammen om den udfordring, som det er at få politikere til at forholde sig til den faktiske verden frem for at beskrive den fra deres egen forestillingsverden:

”Make America think again”.

(Leder i NATURE 24. jan.)

President Trump inauguration 11:04 AM 2017

Donald Trump edsaflæggelse som amerikansk præsident markerede et vendepunkt med nye ord i det voksende leksikon af orwellsk doublespeak. Den nye vending om ”alternative fakta” sluttede sig til ”post-faktuel” og ”post-sandhed” – årets ord 2016 i Oxford Dictionary.

Den konkrete anledning var et sammenstød mellem præsident Trump og pressen med det bizart smålige fokus: folkemængdens størrelse ved hans indsættelse. Trump havde angrebet journalister og tv-net for at vise misvisende fotos af mængdens størrelse: ”Da jeg kiggede ud, lignede det halvanden million mennesker”. Da fotos viste noget andet, måtte pressesekretær Sean Spicer forsvare Trumps erklæring ved at tugte medierne: ”Det var det største publikum nogensinde til en præsidentindvielse, både her og i hele verden”.

Det var bemærkelsesværdige proklamationer, for de stod i skarp kontrast til verificerbare data: fotos i fugleperspektiv

afslørede, at folkemængden ved Barack Obamas indsættelse i 2009 var betydeligt større. Og dagen efter hældte Trumps presserådgiver Kellyanne Conway så yderligere benzin på bålet ved at kalde Spicers udsagn for sandfærdigt: ”Sean Spicer gav bare ’alternative fakta’” (til NBC’s ”Meet The Press”).

På Twitter blev begrebet om ”alternative fakta” modsagt med reference til Merriam-Websters leksikon: ”En kendsgerning præsenterer et stykke information, som har objektiv virkelighed”. Men ud fra Trumps valgkampagne og første udsagn som præsident er spørgsmålet nu, hvad der konstituerer objektiv contra subjektiv realitet?

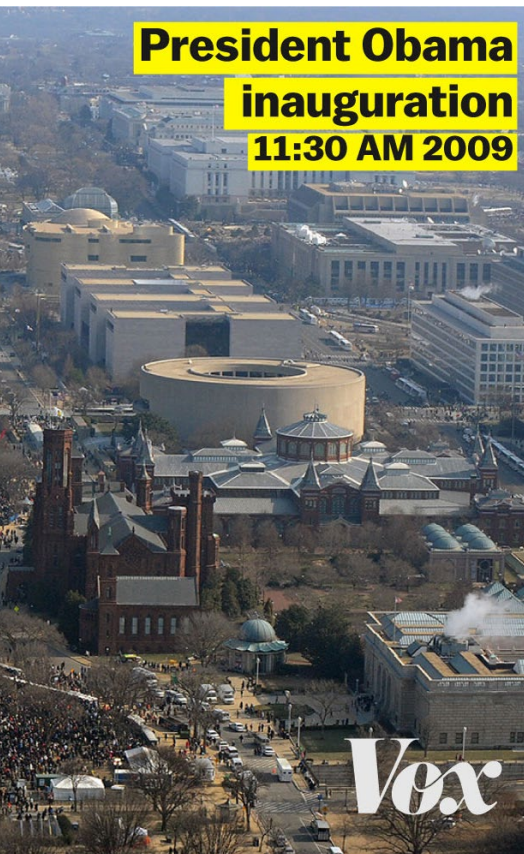
Vi, forfatterne af denne artikel, er neuroforskere med speciale i studiet af misopfattelser og illusion. Vores forskning fokuserer på de perceptuelle og kognitive fejl, som vi gør i hverdagen, herunder på maleres og tryllekunstners dygtige tricks til at få os til at opleve noget andet, end

' bedrag

nger, uanset om det er uskyldige

ESSAY

**President Obama
inauguration
11:30 AM 2009**

Verdens mest omtalte fotos i januar afslørede alternative fakta fra Trump-lejren.

hvad der faktisk er. Vi lever altså af at studere bedrag og vildledning; to begreber, der er blevet uventet relevante for den politiske verden.

Igen og igen har vi i laboratoriet konstateret, at vores sanser er ikke til at stole på. Uanset hvor sikre vi føler os på vores opfattelse af begivenhederne omkring os, så kan vi være helt forkert på den. Et centralt problem er, at ingen oplever realiteten direkte. Hvert syn, hver lyd, enhver følelse hos os er filtreret gennem det biologiske hardware og software. Vores hjerne-informations bearbejdningsmaskiner består af bittesmå sække med saltvand og protein. Du har aldrig oplevet verden direkte, kun din hjernes simulering af den. Og denne simulation kan eller kan ikke matche virkelighedens fakta.

Men selv om vores sanser ikke fuldt ud kan registrere verden, er der regler for, hvordan man indoptager un-biased viden, og der er måder at registrere objektiv realitet. Her kan videnskabelig metode – og

videnskaben om illusioner – bidrage med nogle redskaber:

Regel # 1: Vi kan ikke fastlægge, hvad der er sandt, men vi kan fastslå, hvad der er falsk.

Vores billede af virkeligheden udvikler sig, hver gang vi lærer noget nyt om verden. Sir Isaac Newton viste, at den aristoteliske fysik ikke var den fulde sandhed. Til gengæld afløste relativistisk kvantefysik den newtonske fysik. Hver efterfølgende opdagelse har fået os tættere på den absolutte, kapitaliserede sandhed om fysik. Men muligheden er der fortsat, at en ny, uforudset observation kan vælte den anerkendte viden.

Således er en grundlæggende tese i videnskab, at mens ingen mængde af data kan verificere en hypotese, så kan en enkelt modsætningsfyldt observation tilbagevise den! Med andre ord, så kan hypoteser ikke bevises som sandheden, mens noget derimod kan tilbagevises som falsk. Videnskabelig metode udmærker sig ved at afkræfte hypoteser.

Trump's hypotese om den store folkemængde var måske ræsonnabel fra hans udsigtspunkt på podiet. Eller måske løj han bare. Uanset hvad, så kan hypoteser kun overleve, så længe data understøtter dem: fra luftfotografier, skøn fra crowd-forskere, passager-tal fra den offentlige transport m.m. – alt sammen fakta, der kan give indikationer på folkemængdens størrelse.

Regel # 2: Stor tiltro er ikke lig med objektivt bevis

Husker du det virale dress? Det blev kendt på de sociale medier som et foto af en kjole, taget under tvetydig blå og gul belysning. Halvdelen så kjolens farve som hvid og guldagtig; den anden halvdel så det som blå og sort. Begge parter var helt sikre i deres vurderinger, og uanset om de prøvede, oplevede de ikke farverne i andre nuancer.

Nu vil du måske sige, at de to konkurrerende opfattelser er to lige gyldige sæt "alternative fakta". Men her ser du bort fra,

at hvis du belyser kjolen i hvidt lys, så ville alle se den som blå og sort.

På den måde kan vi alle forestille os anderledes scenarier end det skete; sekvenser som kunne være sket, men aldrig gjorde det. Presserådgiver Conway kunne på den måde undskyldes med, at det var, hvad hun mente med "alternative fakta".

...

Men når vi kommer til bundlinjen, så er Trumps og rådgiveres påstande ikke sandhed i et faktisk univers.

Påstandene om folkemængdens størrelse var såmænd ikke nyhedsstof på grund af sin upræcighed, derimod på grund af Trumps og rådgiveres stædige fastholdelse og store tro på den ukorrekte information. Havde Trump sagt, at det så ud, som om der var en million til stede, men at han ikke kendte det konkrete antal, havde det været en anden sag, og han havde mødt større forståelse.

...

I denne dystre æra af falske nyheder i et post-faktuelt samfund er søgen efter objektiv sandhed og (ikke-alternative) fakta blevet mere påtrængende end nogensinde før. Forskere og journalister må i fælles indsats ikke tøve med at påpege nuværende og fremtidige forfalskninger, uanset om det er uskyldige misforståelser eller bevidste forsøg på at manipulere. Mens det post-faktuelle er en illusion – uden basis i realiteten – så er den faktuelle sandhed uigennemtrængelig for vores ønsker, følelser eller overbevisninger.

Den videnskabelige metode har lært os, at vi kun vil nå sandheden ved stædigt at strippe ethvert stykke misinformation, der står i vejen. Undersøgende rapportering og aggressiv fact-tjacking er helt afgørende for, at vi kommer derhen.

Uddrag af Susana Martinez-Conde /Stephen L. Macknik: "The delusion of Alternative Facts" (SCIENTIFIC AMERICAN 27. Jan.)

Esben Lundes skideballe

På to minutter sagde ministeren tre ting i strid med sandheden. Eller var det bare 'alternative fakta'?

Miljøminister Esben Lunde Larsen var i starten af februar i samråd i Folketingets Miljøudvalg. Her gik han pludselig bananas i noget, som udvalgets formand bagefter kaldte for "en ministeriel skideballe" til oppositionen. Esben Lunde mener, at der sker en mistænkeliggørelse af landbrugspakken, og at der er overdrevent kritisk fokus på kvælstof. Han mener ikke, det skal tages særlig alvorligt, at kvælstofudledning er stigende for tredje år i træk, som baggrundsdata fra AU's NOVANA-rapport dokumenterede:

"Vi behøver ikke gå mange uger tilbage, hvor der var stor forargelse i oppositionen, der havde meget travlt med at udtale sig om nogle kvælstofstal fra en rapport, der var blevet lækket, inden en endelig rapport kom på gaden, og hvor det viste sig, at den forargelse, som var til stede om kvælstofstal, som skulle skyldes regeringens landbrugspakke, jo var tal fra før landbrugspakken.

Så det er bare for at sige, at i stedet for bare at skyde på hinanden, så kunne vi have en mere oplyst debat, der faktisk gavner vores fødevarer- og landbrugspolitik. For jeg behøver jo ikke minde nogen her om, at nogle kvælstofstal i øvrigt – som en udmærket forsker, da den endelige rapport var kommet, var ude at fortælle – intet havde med regeringens landbrugspakke at gøre, men sådan set kom fra den tidligere regerings miljøpolitik.

Det er bare for at sige: Der er ingen, der har gavn af den polemik, så skulle vi ikke lade være med det. Det tjener ingenting, kun at folk rundt omkring tænker: Hvad er det for en børnehave, og er det godt for vores erhverv og for landbrugs- og miljøpolitikken? Nej, det er det ikke." (Esben Lunde i samråd 1. febr. om CBS' landbrugsrapport).

FORSKERforums FAKTATJEK:

FORSKERforum har udsat Esben Lundes skideballe for FAKTA- og BAGGRUNDSTJEK og fundet tre faktuelle fejl. Som i bedste fald er udtryk for ideologiske manipulationer. I værste fald spiller ministeren med 'alternative fakta'.

1. Rapporten var IKKE blevet lækket.

FAKTA: Danmarks Naturfredningsforening (DN) havde såmænd fået regulær aktindsigt i rapporten hos ministerens egen styrelse (Svana), så der var ikke tale om en ulovlig læk.

BAGGRUND: Når ministeren imidlertid mistænkeliggjorde nogle ved at tale om 'læk', svarer det helt til konspirationsteorier hos landbrugslobbyen i Bæredygtigt Landbrug/Landbrug og Fødevarer. De mener, at data blev lækket i utide i starten af januar af kritiske embedsmænd eller AU-forskere.

2. I den offentlige omtale af stigende kvælstofstal beskyldte oppositionen IKKE landbrugspakken for at være skyld i merudledning 2015.

FAKTA: Landbrugspakken blev besluttet i 2016 og har derfor ikke haft bagudrettet betydning på 2015. Oppositionen har da heller ikke beskyldt landbrugspakken for at være årsag til merudledningen 2015.

BAGGRUND: Esben Lunde lavede "en stråmand" – tillagde nogle noget, som ikke er korrekt.

3. "Den udmærkede forsker" udtalte sig IKKE om landbrugspakkens påvirkning af 2015-udledningstal.

FAKTA: AU-DCE's chefkonsulent Poul Nordemann havde kommenteret 2015-tallene som "en meget lille stigning fra år til år", samtidig med at han bagatelliserede landbrugets skyld i kvælstof-forureningen: "Der er ikke noget i statistikkerne, der tyder på, at der er sket øget udvaskning fra landbruget" (ALTINGET).

BAGGRUND: Med henvisningen til 'den udmærkede forsker' tog Esben Lunde AU-miljøforskningen som gidsel på regeringens påstand om, at den voksende kvælstof-forurening i 2015-tallene er ubetydelig og altså ikke alarmerende i forhold til landbrugspakkens forudsætninger. På trods af at udlednings-tallene er stigende for tredje år i træk.

Esben Lunde i samrådet d. 1. februar (Folketings-TV).

Landbrugslobbyister mistænkeliggør

Ved et landbrugsmøde sagde direktør for landbrugslobbyister tre ting i strid med sandheden. Var det bare 'alternative fakta'?

Mens de beskidte landbrugslobbyister kommer fra de rabiate udbrydere i Bæredygtigt Landbrug, så holder de mere pæne til i den store Landbrug & Fødevarer (L&F). De sidste står imidlertid ikke tilbage fra at bruge mistænkeliggørelse og løgnehistorier, når de skal oplyse sit landbrugs-bagland.

Nedenstående er et officielt referat fra **L&F-direktør Flemming Nør-Pedersens** fortælling ved et lokalt landbrugsmøde, og det afspejler organisationens vurdering og omtale af den uafhængige forskning på miljøområdet.

Bagved ligger organisationens utilfredshed med kritisk fokus på stigende kvælstof-udledningstal, som L&F-direktøren mener "lugter af rævekage" skabt i en alliance mellem modstandere af landbruget, Naturfredningsforeningen, AU's miljøforskere og journalister i DR.

Konkret var L&F mistænksomme over for processen, hvor data fra NOVANA-rapporten kom ud 12. januar, dvs. før ministeriet offentliggjorde (16. januar). Og det fik L&F-direktøren til at komme med følgende udfald:

"Vi ved, at DN har fået aktindsigt i rapporten fra Aarhus Universitet. Og vi undrer os over, at man kan få aktindsigt i en ufærdig rapport fra universitet. Vi undrer os også over den måde, Danmarks Radio (DR) er blevet koblet på sagen. Og godt nok skriver hverken DN eller DR direkte, at landbruget er skyldig i den merudledning, der omtales i rapporten. Men blandt andet via billedvalg og forskellige formuleringer sidder man altså tilbage med det indtryk, at det her handler om landbrug, om for meget kvælstof og om fødevarer- og landbrugspakken".

Han tilføjede, at den behandling, landbruget har fået i den konkrete sag, er så utilfredsstillende for Landbrug & Fødevarer, at man har søgt – og fået – indsigt i korrespondancen mellem Aarhus Universitet og DN. (mødereferat; Landbrug Fyn, 31. jan.).

FORSKERforums FAKTATJEK:

FORSKERforum har fundet tre faktuelle fejl, der kan rubriceres som tale mod bedre vidende, som manipulationer eller som 'alternative fakta', der får sit eget liv i en parallelverden, landbrugssektoren:

1. Det er IKKE korrekt, at Naturfredningsforeningen fik aktindsigten fra AU.

FAKTA: På L&F's anmodning om aktindsigt oplyste Aarhus Universitet, at det ikke var AU, men den statslige styrelse SVANA, som havde givet aktindsigt i data. Den oplysning fik L&F allerede d. 20. januar, så det var imod bedre vidende, at L&F-direktøren sagde "vi ved".

BAGGRUND: L&F opnår i de relativt lukkede landbrugskredse at mistænkeliggøre AU og dermed markere, at disse er under overvågning og pres.

2. Der var IKKE en ufærdig rapport.

FAKTA: Rapporten var færdig og blot ikke officielt frigivet, hvilket ministeriet gjorde 16. jan.

3. Naturfredningsforeningen og DR hævdede ikke, at landbruget er "skyldig", og de påstod ikke, at landbrugspakken er årsagen til kvælstof-foreningen.

FAKTA: Sagligt set ved alle fagkyn-dige, at landbruget er den altovervejende årsag til merudledningen, selv om nogle eksperter vil tilføje nogle forbehold på den påstand.

BAGGRUND: Når L&F gør, som om de nye udledningsdata ikke har noget at gøre med landbrugspakken, er det, fordi L&F ikke vil have den forbindelse på dagsordenen – selv om det vil være højst overraskende, hvis udledningsdata 2016 (offentliggøres dec. 2016) ikke vil vise fortsat voksende udledning, nu som følge af landbrugspakken.

Bæredygtigt Landbrug opererer ofte med egne fakta og har løbende flere fejder kørende om dette. DR-Detektor faktatjekkede et af de kontroversielle udsagn, hvorefter formand Flemming Fuglede Jørgensen 19. oktober 2016 måtte erkende, at det var usandt, når han påstod, at ingen har kunnet påvise, at randzonerne har en effekt

Trump og videnskaben?

Hans rådgivere og ministre er ikke gode venner med videnskaben – derimod med olie og religion

”Det der bullshit om den meget dyre globale opvarmning skal stoppe. Vores planet fryser, der er rekordlave temperaturer, og vores klimaforskere sidder fast i isen”.

”Ingen ved i virkeligheden om påstanden om menneskeskabte klimaforandringer er sande”.

Sådan lyder to af Donald Trumps tweet-påstande om videnskab. Som på mange andre felter har Trumps udmeldinger skabt forvirring, frygt og usikkerhed. Amerikanske videnskabsmedier er da også propfyldte med fortolkninger af, hvad hans udtalelser og politiske udpegninger signalerer.

Hans friske markeringer i taler og på twitter – med max 140 tegn – er ofte i åbenlyst i strid med fakta, og hans egen pressechef har da også legaliseret et ny form for information ”alternative fakta”, som er meget uvidenskabeligt.

Foreløbig har hans udmeldinger mest skabt lammelse, men det meget kontroversielle indrejseforbud blev dog mødt med demonstrationer. Men der er ved at opstå en mere organiseret protest. Lørdag d. 22. april er der således planlagt protestdemonstrationer ”March for Science” i USAs store universitetsbyer.

Uddannelsesminister støtter intelligent design

Trump's valg af rådgivere og ministre skaber stor frygt, for det er et kabinet med meget rabiate holdninger. De vil gå foran i afregulering og liberalisering, uanset at videnskabelige data peger i andre retninger.

Især miljøområdet bliver et centralt indsatsområde, for miljøreguleringer lægger begrænsninger på Trumps løfter om at genrejse den amerikanske olie- og jernindustri. På miljøområdet får klimaskeptikeren Marion Ebell en fremtrædende rolle. Lobbyisten Thomas Pyle fra den ultrahøjreorienterede Koch Industries og petroselskabet ExxonMobils direktør Rex Tillerson er også klimaskeptikere og skal genrejse den amerikanske olie- og metal-industri.

Samtidig er det en provokation for store dele af uddannelsessektoren, at Betsy DeVos skal udpeges som uddannelsesminister. Hun er en stærkt religiøs kristen og har støttet flere grupper, der advokerer for intelligent design og kreationisme, som et alternativ til evolutionsteorien. Hun er også kontroversiel i forskerkredse for at blande privat business og politik ved at være hovedinvestor i et firma (Neurocore), der reklamerer med at kurere alt fra ADHD til autisme ved en slags biofeedback-træning af ens hjernes plasticitet.

Miljøforandringer ikke menneskeskabte

Trump har flere gange gjort opmærksom på, at han vil lave store ændringer af det amerikanske miljøbeskyttelsesagentur, EPA. Derfor har han standset alle nye kontrakter og forsinket mindst 30 miljøbeskyttelsesregler, der blev udformet i de sidste dage under Obama-administrationen.

I et forsøg på at skabe et nyt miljøbeskyttelsesagentur har Trump udpeget et overgangsteam, og der bliver ledet af personer, der er kendt for at kalde menneskeskabt global opvarmning for løgn. Lederen af teamet, Myron Ebell, der er støttet af olie- og kulindustrien. Han opfatter klimaforskere som en del af en global bevægelse, hvis mål det er at overdrive klimaproblemet.

Teamet omfatter også David Schnare og Chris Horner, der heller ikke anerkender menneskeskabt global opvarmning, og som skriver om EPA's måde at bedrive videnskab: »EPA bruger ikke videnskab til at lave politiske reguleringer, men bruger politiske reguleringer til at styre videnskaben ... EPA har i høj grad øget omfanget af videnskabelig manipulation (ifølge GUARDIAN).

Trump har selv gentagne gange kaldt global opvarmning for bluff eller løgne spredt af kineserne. Trumps vil indstille Scott Pruitt til leder af miljøagenturet. Han er lobbyist for olie- og kulindustrien og har faktisk orkesteret sagsanlæg mod miljøagenturet for dets regulering af luft- og vandforurening. Da han blev udspurgt i en høring i senatet i forbindelse med sin udpegning ville han dog ikke kalde global opvarmning for et bluffnummer (New York Times).

“

Trump's angreb på ytringsfriheden – garanteret i konstitutionens First Amendment – lover ikke godt for den akademiske frihed. Faktisk er hans præsidentskab den største trussel mod den akademiske frihed siden McCarthy periode i 1950'erne. Især fakulteter med usikre ansættelsesbetingelser – precariatet – uden garantier for akademisk frihed er særligt udsatte...

“

Trump er ikke nogen ven af fagbevægelsen. Under den første præsident-debat i efteråret erklærede han: ”Lønningerne er for høje”. Og han og vicepræsident Mike Pence er begge tilhængere af ”retten-til-arbejde”-lovgivning uden minimumslønninger. Og Trumps ret til at udnævne de næste højesteretsdommere kan meget vel føre til dødsstødet for retten til at organisere sig i fagforeninger, som vi har kendt det.

“

Trump's præsidentskab vil være neoliberalisme på steroider. Omdannelsen af de videregående uddannelser til en yderst stratificeret, for-profit virksomhed rettet mod tjene de velhavendes og de store firmaers interesser vil accelerere. Målsætninger om at skabe veluddannede borgere vil blive underordnet de velhavendes og firmaernes interesser. Og akademisk frihed for uni'erne, studerende og forskere vil komme under konstante angreb.

Prof. RUDY FICHTENBAUM, præsident for den amerikanske professorforening AAUP

Mundkurv på klimaforskere

- og mørkelægning af klimadata, var nogle af Trumps første aktioner rettet mod videnskaben. Instruks til embedsmænd og forskere i miljøstyrelser: Tal ikke med offentligheden, og hold jer fra de sociale medier indtil videre.

Kun få dage inde i Trumps regeringsperiode ringede alarmklokkerne i det amerikanske videnskabsfund. Det kom nemlig frem, at Trumps nyindsatte rådgivere havde frosset arbejdet og giver mundkurv på til de ansatte i den amerikanske Miljøstyrelse (EPA), i Landbrugsstyrelsen og i andre centrale miljø-forvaltninger.

Styrelserne havde fået stop for uddeling af forskningspenge og internt havde de ansatte fået instrukser med forbud mod data- og fakta-delning udadtil. Der blev også givet et forbud mod de ansattes kommunikation, herunder foredrag, pressemeddelelser og deltagelse i blogs. Begrænsninger er ikke ualmindelige, men de var vidtrækkende, så ansatte udtrykte anonymt, at signalet var udtryk for en ekstraordinær kursændring i behandlingen af miljødata.

Magtkamp om styrelserne

De første forsøg på at give de ansatte mundkurv på kom dog i første omgang til kort, dels fordi ansatte lækkede instruksen, og dels fordi ansatte nægtede at lukke ned for deres arbejde, fx nægtede EPA-ledelsen i første omgang at lukke ned for EPA-styrelsens klima-webside.

Men der var også mere direkte forsøg på intimidering af de ansatte. Trumps overgangshold havde således oplyst 74 spørgsmål til Energistyrelsen, herunder angive navnene på de ansatte, som havde markeret sig nationalt eller internationalt i forvaltning og rådgivning om kulstof og klimaforandring. Det blev dog afvist.

Klimaforandringer redigeret ud

Trump har i sin valgkamp talt varmt for flere arbejdspladser i USA's landbrug, jern- og olieindustri, som er blevet delvis lukket ned af miljøhensyn. Og planen understreger da også, at USA igen skal udnytte sine olie-, skiffer- og naturgasreserver. Hvor drastisk Trumps nye forvaltning vil ændre virkeligheden og hvordan kom frem allerede en time efter Trumps indsættelse. Her blev hans energiplan offentliggjort: "America First Energyplan".

Planen nævner ikke problemet med klimaforandringer og heller ikke vedvarende energi med det ord, på trods af at

solvarme faktisk har været højprioriteret og fremmet af skattefradrag i USA. Miljøstyrelsen EPA skal i stedet fokusere på at bekæmpe luft- og vandforurening, der ses som hovedproblemerne. Det betyder i Trumps fortolkning – frygter kritikerne – at miljøreguleringer i de nuværende klimaplaner eller vandbeskyttelseslov skal ikke lægge begrænsninger for industri og vækst, lyder det i målsætningen: "Alt for længe har vi været holdt tilbage af byrdefuld regulering af energiindustrien". klimahandlingsplan og USA's seneste vandbeskyttelseslov.

Kritiker: Videnskab skal ikke afspejle ny politik

Andrew Rosenberg er tidligere ansat i Ocean- og Atmosfære-styrelsen under George Bush' præsidentperiode, nu leder af Concerned Scientists i Cambridge, Mass. Han tolker instrukserne

som indledningen til en politisering af forvaltningen: "Begrænsninger af politiske erklæringer er en del af overgangsperioder mellem præsidenter, men tilbageholdelse af data er ikke en del af dette. Videnskab og rådgivning skal ikke afspejle en ny administration. Science har til formål at afspejle data og dokumentation". Han peger på, at hvis politisering og tilbageholdelse af data bliver en del af det nye regime, så vil det overtræde forskellige integritets-politikker i de føderale styrelser. De ansatte har grundlæggende en pligt til at kommunikere med medierne og offentligheden om deres arbejde. EPAs politik siger fx: "For at forvalte en effektiv vidensopbygning og regulerende virksomhed som EPA, er det fundamentalt vigtigt, at politikere eller embedsmænd ikke undertrykke eller ændre videnskabelige resultater."

ja

'Guerilla-arkivering

Frygten for, at præsident Trump vil demontere eksisterende miljødata fik en række miljøforskere, bibliotekarer og dataeksperter til at oprette et alternativt dataarkiv - på uafhængige servere og med base i Canada. Initiativtagerne i Toronto kaldte det et "guerilla-arkiv".

Responsen var angiveligt stor. De fik tilsendt store mængder data, rapporter og forskning, bl.a. mere end tre tusinde sider fra det miljøstyrelsen EPA. Der er også indsamlet data fra Energistyrelsen og NASA.

Motivet bag arkivet er frygt for, at Trump-administrationen vil sætte hurtigt ind med rulle den nuværende miljøpolitik tilbage, bl.a. ved at delete eksisterende data eller ændre opgørelsesmetoder, så miljødata bliver mudret til.

Initiativtagerne bag Guerilla-arkiveringen har planer om at udarbejde en hvidbog for miljødatas status efter Trumps første hundrede dage på kontoret.

Kongres for videnskabsjournalister

Foreningen for europæiske videnskabsjournalister afholder kongres i København. Der sættes på en kombination af faglige debatter og udstillingsvindue for ny forskning

Det bliver mere end bare end en forlænget fredagsbar med journalist-sladder, når den årlige European Conference of Science Journalists slår dørene op i DR-byen i København 26-30. juni. Ud over en række debatter og oplæg om videnskabsformidling og -journalistik skal kongressen også være et udstillingsvindue, hvor forskningsinstitutioner kan præsentere ny forskning og nå bredt ud til videnskabsjournalister fra hele verden.

Det fortæller Jens Degett, der er formand både for foreningen Danske Videnskabsjournalister og for de europæiske videnskabsjournalisters forening, og som sådan har han været en drivende kraft bag årets konference. Han opfordrer danske forskere til at melde sig.

”Konferenceformen er ny på mange måder. Det er et eksperiment, vi laver, med at præsentere spidsen af europæisk forskning i forbindelse med, at vi har samlet journalister og medier, der interesserer sig for forskningsformidling”.

Historier med hjem

Det er en klassisk win-win-situation, som arrangørgruppen forsøger at stable på benene. Forkningsinstitutionerne får mulighed for at vise sig frem og få omtale i mange lande, og de deltagende journalister får en ekstra god grund til at kaste penge efter konferencegebyr og rejseudgifter.

”Traditionelt er det ved sådan nogle konferencer sjældent, man kommer hjem med nogle historier, man kan bruge. Så det, vi prøver at gøre, er at advisere de institutioner, der har nogle gode historier, og sige: Det er nu, I kan komme med dem.”

Degett fortæller, at han blandt andet er i dialog med EU-kommissionen, ERC og ESA om præsentation af EU-finansierede projekter. Han forventer også, at CERN og European Spallation Source (ESS) i Lund stiller op, og så naturligvis en række danske institutioner.

Tema: Moderne formidling?

Den mere traditionelle del af konferencen er et forum for videnskabsjournalister

	Monday 26-jun	Tuesday 27-jun	Wednesday 28-jun	Thursday 29-jun	Friday 30-jun
9:00 - 10:30		New media and innovation in journalism and communication	Global climate keynote presentations	Responsible science journalism and communication	Press Tours (more than 15 to choose from)
10:30 - 11:00		Coffee Break			
11:00 - 12:00	Training Workshops	Plenary debate on post truth and SoMe communication	Global climate plenary debate	Plenary debate #3	
12:00 - 13:00	Registration Opens	Lunch			Parallel sessions, training and workshops
13:00 - 15:00	Training Workshops	Parallel sessions, training and workshops	Parallel sessions, training and workshops	Parallel Workshops // EUSIA General Assembly	Parallel sessions, training and workshops
15:00 - 15:30		Coffee Break			
15:30-17:00	Training Workshops	Parallel sessions, training and workshops	Parallel sessions, training and workshops	Parallel sessions, training and workshops	
17:00-19:00	ECSI Opening Ceremony /show				Final farewell
Evening	Opening Reception	Speakers' Dinner + Social Events	Social events	Farewell Party	

og formidlere fra hele verden, hvor den råde tråd i diskussionen er vilkårene for at formidle og dække videnskaben journalistisk. Et vigtigt diskussionsområde her bliver den formidling, som institutionernes kommunikationsafdelinger står for.

”Realiteten er jo, at en meget stor del af historierne i medierne er lavet af k-folk. Så vi vil gerne have dem ud af busken og diskutere, hvad god kommunikation er,” siger Jens Degett.

Dertil nævner han tre konkrete temaer for den faglige debat: Nye digitale medier, deres muligheder og udfordringer; ’responsible reporting’ og fænomenet falske nyheder og alternative fakta; klima-rapportering og måden, det globale klimaproblem bliver fremstillet.

I tillæg hertil kommer en række foredrag og workshops, der sigter på indføring og praktisk træning i konkrete formidlingsmetoder som podcast, video og sociale medier.

Forskere er velkomne

Jens Degett håber på 800 deltagere. Konferencens store plenummøder skal foregå i DR’s koncertsal, mens de mindre sessioner og workshops vil være på det nærliggende IT-Universitetet.

Desuden er der planlagt en række ekskursioner, hvor deltagerne får mulighed for særlig adgang til ellers lukkede forskningslokalteter, blandt andet ESS i Lund, Carlsberg Research Laboratory, Niels Bohr Institutet og på DTU.

Konferencen er henvendt til videnskabsjournalister og forskningsformidlere, men Jens Degett ser også gode grunde til, at forskere, der interesserer sig for formidling, deltager.

”Det vil give mulighed for at få indblik i, hvordan journalister arbejder, men samtidig er det også interessant for journalister at høre forskeres holdninger. Så det vil være både godt og vigtigt for os, hvis vi kan få forskere til at deltage. Mange historier i medierne er jo også skrevet af forskerne, der går journalisterne i bedene og selv formidler. Så her er gode muligheder for at diskutere formidling, men også lære teknikker og prøve forskellige typer medier af.”

lah

Konferencen foregår 26.-30. juni. Yderligere information og tilmelding findes på hjemmesiden Ecsj2017.com

Videnskabsjournalistik på skrump

Videnskabsdækning laves ikke længere af journalister, men af kommunikationsfolk

Videnskabsjournalistikens vilkår er under hastig forandring. Det behøver ikke at være skidt, men det er i hvert fald markant, fortæller Jens Degett, formand for Danske Videnskabsjournalister og siden marts sidste år også formand for den europæiske forening for videnskabsjournalister.

Udviklingen, som man ser herhjemme, men i høj grad også i andre dele af Europa, er simpelthen, at de klassiske videnskabsjournalister forsvinder fra redaktionerne. En konsekvens af de stadig hårdere markedsvilkår, som traditionelle medier må konkurrere under.

”Der er næsten ingen videnskabsjournalister tilbage, der kan leve af videnskabsjournalistik. Medierne har ikke penge til det, og det er et kæmpe generelt problem. Jeg ved fra journalister i Østeuropa, at der sker en kæmpe omstrukturering. Trykte medier, der før havde en sides videnskab om ugen, er blevet elektroniske, og der er ikke penge til videnskaben. Det er særligt udtalt i Østeuropa, men udviklingen er til dels allerede sket i vesten. Jeg synes, det har været særlig dramatisk det sidste års tid, hvor jeg har hørt om mange videnskabsjournalister, der nu bliver sat på gaden efter 20-30 år på et medie,” fortæller Jens Degett, der selv har en fortid som videnskabsjournalist på DR.

Branding af forskning og institutioner

Det betyder ikke, at den videnskabelige udvikling ikke bliver dækket. Det sker bare i stadig højere grad gennem forskningsinstitutionernes egne kommunikationsafdelinger. Udviklingen afspejles ganske fint i medlemstallet i foreningen Danske Videnskabsjournalister, hvor 20 procent er klassiske journalister, mens 80 procent er ansat som kommunikationsmedarbejdere.

”Så en meget stor del af videnskabshistorierne kommer fra kommunikationsafdelingerne. Det er der ikke noget galt i, når bare det bliver deklareret. Det næste er så, at du kan have gode og dårlige kommunikatører. Nogle manipulerer med data og sælger entydige historier, andre skriver gode, hæderlige historier,

“ Der er næsten ingen videnskabsjournalister tilbage, der kan leve af videnskabsjournalistik. Medierne har ikke penge til det, og det er et kæmpe, generelt problem.”
Jens Degett

der sætter tingene i perspektiv og giver reel information. Men der kan også være dårlig journalistik, så man skal se på, hvad der er af gode praksisser i begge grupper,” siger Jens Degett.

Men han synes alligevel, det er problematisk, at den klassiske, kildekritiske journalistik forsvinder ud af videnskaben.

”Det betyder, at mange historier enten ikke kommer frem eller bliver fordrejet. Og når både virksomheder og institutioner har fornemmelsen af at kunne slippe af sted med at sige halve sandheder, så arbejder de ud fra den virkelighed.”

Uafhængighed eller indsigt

Der er dog også en række eksempler på, at den kritiske videnskabsdækning er kommet fra journalister, der har tilhørt helt andre redaktioner end der, hvor videnskabshistorierne normalt skrives. Gyllegate startede med afsløringerne i Berlingske Tidende, som avisens gravergruppe stod bag og for nylig vandt Cavling-prisen for. Et andet eksempel er journalisten Poul Pilgaard Johnsen på Weekendavisen, der kom med de væsentligste afsløringer i Penkowa-sagen, og som også har leveret en markant dækning af Bente Klarlund-sagen og senest om Hans Thybo.

Degett erkender, at det nogle gange kræver helt friske øjne, hvis der skal kastes kritiske blik på den videnskabelige verden.

”Man kan ikke generalisere. Men det er klart, at hvis du dagligt arbejder sammen med en række gode kontakter på for eksempel KU, er risikoen, at du heller

ikke er den første til at trække bukserne ned på samme institution. Pilgaard er et godt eksempel på, at andre kan dække området, og måske har de nemmere ved det, fordi de kommer udefra og ikke er afhængige af kilderne. På den anden side kræver det en vis indsigt overhovedet at få historierne. Man kan også forestille sig – det ved jeg sker – at videnskabsjournalisterne får fat på en historie og giver den videre. Problemet er, hvis videnskabsjournalisterne er helt væk, og der ikke er nogen til at stille de kritiske spørgsmål.”

lah

SE SIDSTE NYT PÅ
forskerforum.dk

'Vi skal vove at udfordre 'plejer' ...

'Jeg kan godt lide, at vi er lidt selvkritiske over for egne dogmer, siger DM's nye formand Olav W. Bertelsen

Han vejer sine ord, når han skal beskrive sig selv:

Reformist er han ikke, men posen må gerne rystes en gang imellem.

Pragmatiker? Ja, men også med beton i baglommen.

"Jeg kan rigtig godt lide at skabe enighed i de fora, jeg er i. Men omkring nogle principper er det vigtigt at være fundamentalistisk. Det kan for eksempel ikke nytte noget, hvis man ikke holder fast i, at forskningsfrihed er afgørende på et universitet. Så ja, pragmatiker, men nogle gange fanatisk," forklarer Olav W. Bertelsen.

For nylig blev den 54-årige lektor i datalogi ved AU valgt som formand for DM's universitetslærerlandsklub (ULAB) med ca. 5800 medlemmer. Han overtog 1. februar efter Leif Søndergaard, der er gået på pension.

Det bliver et vagtskifte uden de store revolutioner, men alligevel med den grundlæggende tilgang, at tingene godt må forandre sig.

"Det, der helt overordnet tænder mig, er at skabe resultater og forandringer. Det betyder, at jeg godt kan finde på at stikke næsen frem og gå på den tynde is for at se, om der er en vej. Det betyder, at jeg måske vil sende lidt flere prøveballoner op og skabe mere åbenlys debat i ULAB for at se, om vi skal holde fast i de ting, vi har stående i vores programmer og principper, eller om der er en ny vej, der skal følges. Jeg kan godt lide at være selvkritisk over for egne dogmer. Bare for at se, om de stadig holder," forklarer den nye formand, som tilføjer: "Og det gør de ofte".

Forskerjobbet skal være attraktivt

Hvordan vil medlemmerne mærke, at du, Olav W., er kommet i formandssædet i stedet for Leif Søndergaard?

"Leif har gjort det godt. Men noget af det, jeg vil gøre anderledes, er at forsøge at gøre hele ULAB mere aktivt i det reelle arbejde. Jeg tror, Leif i høj grad brugte møderne til at få input, som han så arbejdede videre med. Det er min ambition, at hele ULAB skal arbejde aktivt, og møderne mere får karakter

DM's nye formand Olav W. Bertelsen

af arbejds møder. Og så kunne jeg godt tænke mig at arbejde for, at der kommer til at ske noget ude i lokalklubberne, så der også bliver ført DM-politik ude på arbejdspladserne."

Den opgave, der i disse år tårner sig op foran ULAB, handler i Olav Bertelsens øjne om at bevare og kæmpe for de rammer, der gør forskerjobbet attraktivt.

"Lønnen er for lav, særligt for lektorerne. Sammenlignet med andre sektorer går det ned ad bakke. Og det skaber bekymring for, om vi overhovedet kan tiltrække folk i et 20-års perspektiv. Det er vi nødt til at gøre opmærksom og kæmpe for i overenskomstforhandlingerne. Men det er en svær kamp lige nu, hvor universiteternes økonomi er under pres," siger han.

Tenure-tab: Fastansættelse er ikke længere fast

Lønnens betydning spiller sammen med en anden udvikling, der også er økonomisk betinget, nemlig at ansættelsesbetingelserne er blevet mere usikre. I mange forskeres øjne kompenseres det lønfejlsløb, en universitetsansat forsker oplever i forhold til højkvalificerede jobs i den private sektor, af den tenure-funderede

sikkerhed i ansættelsen. Men også den har fået et skud for boven.

"Vi har under de seneste fyringsrunder set, at man ikke har været bleg for at fyre videnskabeligt personale. Det betyder, at vi nu har fået det tenure-fri universitet. En fastansættelse er ikke længere en fastansættelse. Det rykker ved det hele, og vi må arbejde hårdt for til liden til, at en fastansættelse faktisk er en fastansættelse. Man skal huske, at forskere må igennem et langt udskillelsesløb, hvor man specialiserer sig så meget, at man måske reelt har svært ved få job andre steder. Så et job med lav løn og udsigt til at blive fyret som 60-årig, som vi oplever i dag – det synes folk ikke er attraktivt, og det kan man mærke," siger Olav Bertelsen, der kan konstatere, at det kan være svært at lokke de dygtigste studerende til at fortsætte som ph.d.-studerende – og når de først har ph.d.-graden, vil de ofte gerne væk fra universitetet.

Sikkerhed skal lovfæstes

Han mener, at skredet i forhold til tenure-sikkerhed de seneste år er blevet reelt.

"Det har altid været sådan, at vi ikke kunne fyres i praksis. Så er man begyndt at gøre det i forbindelse med sparerunder.

I starten har det måske været forskere, hvor man har ment, de ikke har lavet dagens gerning. Men på det seneste har vi oplevet fyringer af folk, der virkelig har lagt sig i selen.”

Hvordan kan tenure-sikkerheden genoprettes?

”På nogle institutter har man den tilgang, at man ikke vil fyre folk, og så indretter man økonomien derefter og ansætter med forsigtighed. Men den eneste reelle sikring er en lovmæssig sikring, hvor vi bliver en art tjenestemænd, der reelt ikke kan fyres. Det er et politisk valg.”

Det flyder som skidt fra en spædekalkv, når Olav Bertelsen fortæller om de udfordringer, universitetslærerne står over for. Han nævner presset på det psykiske arbejdsmiljø, som man kan konstatere ud fra APV-rapporter fra universiteter, der fortæller om alvorlige stress-symptomer. Og han nævner – måske som en del af stress-problemet – det stigende krav, forskere oplever, for at skaffe eksterne forskningsmidler, og det tilsvarende tidsforbrug, der går med at udarbejde ansøgninger, der for manges vedkommende alligevel ikke kommer til at bære frugt.

”Vi kommer ikke udenom, at vi som forskere skal skaffe penge, men vi bruger alt for lang tid på det,” konstaterer han.

Målforskning indsnævrer forskningsfriheden

Det øgede behov for ekstern finansiering skaber en anden problemstilling. Når pengene skal hentes udefra, mindsker det alt andet lige forskernes selvbestemmelse i forhold til forskningstemaet – i yderste instans forskningsfriheden. Olav Bertelsen nævner landbrugsforskningen og den omstridte CBS-rapport som et aktuelt, markant eksempel, men ofte er påvirkningen af mere subtil karakter.

”Når forskningsrådene kommer ud med strategiske forskningsansatninger, så er der skrevet ting på, som man synes, der skal forskes i. Og det er klart, at når vi i stigende grad skal finde penge, der tager udgangspunkt i et politisk program, bliver det sværere at finde og følge de spor, der

måske langt ude i fremtiden kan lede til opdagelser, der vender op og ned på vores fremtid.”

Bertelsen nævner også den omskiftelige udvikling, uddannelsesområdet befinder sig i, hvor man skal forholde sig til rekordstore uddannelsesårgange, mens visse områder samtidig bliver dimensioneret ovenfra.

Karriereperspektiv er et udskilningsløb

Og endelig er der vilkårene for forskningsverdenens ”svage” – de, der kæmper for at sikre sig en fast tilknytning og et levebrød.

”Det lange udskillelsesløb er et svært vilkår at leve under. Vi kan se i de psykiske ap’er, at der er enorm mistro blandt de unge, og vi skal arbejde for, at det er et forløb, der er til at holde ud at være i. Samtidig står vi stadig med nogle helt elendige forhold for timelærerne. Det er et moralsk problem for universiteterne, men i ULAB skal vi også finde ud af, hvilket ben vi skal stå på,” siger Olav Bertelsen med henvisning til de diskussioner, der er rejst omkring muligheden for at ansætte flere studieelektorer og studieadjunkter uden forskningstid, hvilket måske kan forbedre ansættelsesvilkårene for et antal timelærere.

Hidtil har DM og ULAB afvist at gå yderligere på kompromis med stillingsstrukturen, men Bertelsen erkender, at man står i et dilemma.

”Vi har brug for at finde helt nye løsninger,” siger han.

Hvad vil du gerne kunne se tilbage på, når han stopper som ULAB-formand?

”Jeg vil være glad, hvis det er lykkedes for mig at få ULAB til at fungere som et gensidigt arbejdskollektiv, og så vil jeg være glad, hvis universitetslærernes centrale position i DM er bevaret. Jeg vil gerne se tilbage på, at vi har formået at holde en høj organisationsprocent i DM. Vi har talt om de udfordringer, vi står overfor, men jeg vil nok især være glad, hvis vi finder en løsning på dVIP-problemet.”

Lah

IT-erotik og elguitar

Det er den menneskerettede side af IT-teknologien, der er i fokus, når datalogi-lektor Olav Bertelsen forsker og underviser. Formelt set hedder hans forskningsområde ’menneske-maskininteraktion’. Og her taler vi interaktion helt ind i intimsfæren

”Det handler om samspillet mellem IT og mennesker. Både hvordan man betjener udstyr, og hvad IT betyder på en arbejdsplads og i kulturel sammenhæng. Og så interesserer jeg mig for det, man kan kalde grundlagsproblemet – hvordan vi kan beskrive og studere det her samspil. De konkrete områder, jeg har arbejdet med, er blandt andet menneskers erotiske liv som ny sfære for maskininteraktionen,” fortæller han.

Som eksempel i en lidt mindre pirrende genre nævner han studiet af styringsteknologien i spildevandsanlæg samt brugen af IT som middel til at stimulere nærdemokratiet i den almene boligsektor.

Som fællestillidsmand på AU har det været småt med forskningen de senere år, og det bliver ikke bedre med formandstjansen i ULAB. Men han holder fast i specialevejledning og lejlighedsvis undervisning ”for ikke at ruste”.

At han forskningsmæssigt har beskæftiget sig med den almene boligsektor, ligger lidt til højrebænet. Olav Bertelsen bor i socialt boligbyggeri på Trøjborg i Århus, og han er tidligere formand for foreningen Boligkontoret Århus.

Kæresten Karin bor der ikke. Det gør til gengæld børnene Karl på 19 og Olga på 15 på deltid.

”De står i kalenderen i et traditionelt delebørns-skema. Og når man har mange opgaver, er det fint at have det skemalagt. Så ved man, at der er tid til at være sammen.”

Og skulle der være en time i overskud, bruges den gerne på hans elektriske guitar – til glæde for ham selv, og måske også for naboerne.

Ph.d.-studerendes problemer

Ny ph.d.-forening vil tage fat på ph.d.-studerendes problemer med forsinkede projekter og vil fungere som interessegruppe om andre problemer

Den nye ph.d.-forening er sat i søen uden et egentligt politisk program ud over at styrke organiseringen og skabe en fælles stemme. Den nyvalgte bestyrelse har kun indledningsvist drøftet, hvad man skal mene og arbejde for.

”Vi kommer fra forskellige institutioner og discipliner, og der er meget forskel på de forhold, vi oplever. Derfor har vi ikke nogen fasttømrede positioner endnu. Men efterhånden som vi udvikler foreningen, vil vi etablere nogle holdninger. I starten er vores mål at skabe en stemme, og så kan vi begynde at lave politik”, forklarer den nye formand Elliot Brown.

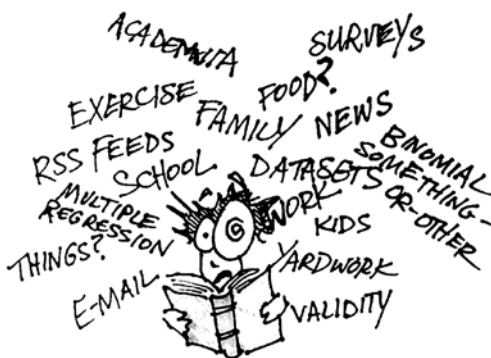
Hvad er hans personlige bud på, hvad der skal forbedres?

”I øjeblikket er der meget diskussion omkring forsinkede ph.d.-projekter, og om de ph.d.-studerende selv skal finansiere den ekstra tid, de skal bruge. Jeg har ikke helt overblikket over, hvordan forholdene er rundt omkring, men det er et vigtigt spørgsmål, vi skal forholde os til”, svarer han. ”Et andet spørgsmål er kvaliteten og herunder længden af ph.d.-programmet, som i øjeblikket er under evaluering af ministeriet. Den måde, de ph.d.-studerende er blevet hørt, er primært gennem et spørgeskema, som jeg har hørt adskillige kritiske røster omkring. Den evaluering er noget, vi skal følge tæt, og jeg tror, at mange af vores problemer og holdninger vil komme frem i lyset, når evalueringen bliver publiceret.”

Dansk ph.d.-formand fra New Zealand

Elliot John Brown er ph.d.-studerende på DTU og var en af initiativtagerne bag den stiftende ph.d.-generalforsamling, og han – der er fladfisk-forskerstuderende fra New Zealand – blev også formand, sammen med Lisa Schellhorn fra CBS for at sikre bred repræsentation fra unierne.

Det var egentlig hans kone, der bragte Elliot Brown til Danmark, da hun fik en ph.d.-stilling på SDU, Center for Sundhedsøkonomisk Forskning. Begge satsede på et ph.d.-stipendiat, og de var enige om, at det skulle være i Skandinavien.

”Skandinavien har lidt den samme ’feeling’ og samme værdier som i New Zealand. Jeg undersøgte, hvad der foregår af forskning og det politiske og fulgte med i nyhederne fra Skandinavien. Vi var åbne for både Danmark, Sverige og Norge, men jeg er egentlig glad for, at vi havnede her. Med frygt for at fornærme vores nordiske naboer synes jeg, folk er lidt mere åbne og nemme at komme i kontakt med her,” siger Elliot Brown.

Fladfisk-forsker

Han har en kandidatgrad i maritim videnskab kombineret med en personlig passion for lystfiskeri. Og med disse fik han tilknytning til Institut for Akvatiske Ressourcer på DTU, og siden 2014 har han arbejdet med et ph.d.-projekt omkring velegnede levesteder for fladfisk i indre danske farvande. Et arbejde, der gør, at Elliot Brown formentlig har set mere dansk kyststrækning end de fleste indfødte danskere.

Men det er ikke, fordi Brown havde kufferten fuld af politiske dagsordener, at det skulle blive ham, der tog initiativ til den nationale ph.d.-forening. På DTU så han lidt tilfældigt annonceringen af et møde i ph.d.-foreningen og valgte at gå med.

”Det virkede, som om de gjorde et godt stykke arbejde, og da de manglede aktive folk, besluttede jeg at tage del i arbejdet. Her oplevede jeg, at vores forening stod lidt isoleret, og jeg begyndte at undersøge, hvordan de gjorde andre steder. Jeg kunne så konstatere, at de øvrige ph.d.-foreninger kæmpede med organiseringen eller var løbet helt ud i sandet, og på internationalt plan var Danmark sågar blevet sparket ud af Eurodoc, den europæiske ph.d.-forening. Jeg synes, det er vigtigt at opretholde de bånd, og da ingen andre tog initiativ, tja, så forsøgte jeg at få sat gang i tingene,” fortæller Elliot Brown.

Ph.d.-stemme nedefra i systemet

Den vigtigste opgave, der ligger foran den nye forening, er at udvide netværket mellem ph.d.erne og sikre en bred repræsentation i foreningen.

”Vi havde et fint fremmøde på vores generalforsamling, men nogle fakulteter var ikke repræsenteret. Så vi vil forsøge at initiere og sætte gang i lokale foreninger,” fortæller han og nævner som eksempel KU, der foreløbig kun er repræsenteret af ph.d.-studerende fra Science, som et oplagt rekrutteringsområde.

Hans oplevelse er, at ph.d.-studerende til dels allerede har muligheder for indflydelse gennem fagforeningen, i lokale råd og samarbejdsorganer. Det, der mangler, er at få etableret den brede stemme.

”De former for formel indflydelse, der findes i dag, er mere topstyrede. Og der skal vores forening være stedet, hvor ph.d.ernes stemme kan høres nedefra. En stemme, som vi både skal have på institutionelt niveau, på nationalt niveau og på internationalt niveau gennem Eurodoc,” slutter Elliot Brown.

lah

Ph.d.-studerende må organisere sig

Ph.d.-studerende i Danmark har nu igen en interesseorganisation

17 ud af 9000. Den lille flok ph.d.-studerende, der var kommet til Odense for at stifte en landsdækkende forening, udgjorde ikke en imponerende masse. Men der var alligevel noget symbolsk stærkt over forsamlingen, konstaterede FORSKERforums udsendte:

Alle universiteter på nær ITU var repræsenteret, sågar Arkitektskolen. Og med tanke på, hvor dårlig organiseringen af ph.d.-studerende gennem mange år har været, både lokalt og især mellem fakulteter og universiteter, var det at samle en så repræsentativ gruppe alligevel lidt af et gennembrud.

Mødet blev indledt af de to initiativtagere, henholdsvis Helene Halkjær Jensen fra AU og Elliot Brown fra DTU. De repræsenterede de to formentlig bedst organiserede ph.d.-foreninger, men var egentlig blevet bragt sammen af to forskellige formål.

AU's Helene Halkjær og ph.d.-foreningen AUPA har været meget optaget af den evaluering af ph.d.-uddannelsen, Uddannelses- og Forskningsministeriet er i gang med, og vil gerne mobilisere en fælles stemme i dette spørgsmål.

Elliot Brown fra ph.d.-foreningen på DTU har fra starten været opsat på at skabe et landsdækkende netværk eller forening. Han havde gravet i historiebøgerne og konstateret, at der tidligere har eksisteret en landsdækkende forening ved navn PhD-Nettet, som udsprang af DTU's ph.d.-forening engang i halvfemserne. PhD-Nettet har dog været inaktiv i en årrække, hvorfor Danmark for et år siden blev slettet som medlem af den europæiske ph.d.-sammenslutning Eurodoc på grund af inaktivitet.

Problemet for en ph.d.-forening er den manglende kontinuitet, som stammer fra, at folk normalt kun har status som ph.d.-studerende i 3-4 år, og så er de videre i karrieren. Og ofte er det svært for dem at finde tid og kræfter til at blande sig i debatten om ph.d.-studerendes vilkår.

Stor forskel på organisering

Til stede ved mødet var også en delegation fra Magisterforeningen. **DM-formand**

En mindre, men næsten repræsentativ flok fra alle uni'er var der, da den landsdækkende ph.d.-forening blev stiftet. Formanden Elliot Brown står i midten i anden række

Camilla Gregersen lovede at ville tale ph.d.-studerendes sag i ministeriet, blandt andet i forhold til muligheden for dagpenge ved forsinkede ph.d.-projekter og sikring af tenure-track.

Alle deltagere fik lov at præsentere sig og fortælle om deres lokale ph.d.-organisering eller mangel på samme. Fra relativt velorganiserede forhold på AU, hvor der er foreninger på alle fakulteter og blandt andet halvårslige møder med ph.d.-skoleledelsen, til månedlige ph.d.-fredagsbarer på AAU og til SDU, hvor man er begyndt at organisere sig netop for at medvirke til at stifte en national forening. KU var repræsenteret af tre ph.d.-studerende fra Institut for Biologi, hvor man i nogen tid har haft interne ph.d.-arrangementer, blandt andet en årlig ph.d.-dag, og nu forsøger at skabe et netværk for hele Science-fakultetet. De øvrige fakulteter med to tredjedele af KU's 3000 ph.d.-studerende havde man ikke kontakt med.

Fælles for alle var dog udfordringerne med at samle og engagere flertallet af ph.d.-kolleger ved møder og arrangementer. Men så meget desto større var ønsket om, at man kunne hente inspiration og sparring på tværs af institutionerne i et landsdækkende netværk.

Hvert uni skal have bestyrelsesmedlem

Mødet forløb over det meste af en dag. Deltagerne satte sig i grupper og diskuterede forskellige aspekter af foreningens

arbejde og organisering. Blandt andet det klassiske spørgsmål: Hvor skal pengene komme fra? Her blev som muligheder nævnt at opkræve medlemskontingent direkte hos fakulteterne, at søge finansiel støtte i fagforeninger eller i fonde (fx tipsmidlerne).

Hvordan skulle foreningens indre organisering se ud? Det spørgsmål havde en række problemstillinger. Skulle en bestyrelse afspejle universiteternes størrelse og antallet af ph.d.-studerende? Skulle man sørge for at sikre repræsentation af alle videnskabsområder? Hvordan kunne man sikre kontinuitet og løbende udskiftning i bestyrelsen, hvis medlemmer naturligt ville glide ud efter få år?

Forsamlingen endte med at beslutte, at foreningen skal have bestyrelse med en repræsentant for hver institution samt en suppleant for hvert medlem, der følger arbejdet tæt.

Herefter valgte forsamlingen Elliot Brown, der som den eneste meldte sig til formandsposten. Som næstformand valgtes Lisa Schellhorn fra CBS, og som kasserer Anne Hjort Bendsøe fra KU. Endeligt valgtes blandt mødedeltagerne de repræsentanter fra de respektive universiteter, der udgør den første bestyrelse.

Og således har ph.d.-studerende i Danmark nu igen en interesseorganisation.

lah

Sprogforskeren Frank With – som har forsket i kommatering i årevis uden at publicere – er til MUS-samtale med sin institutleder. Han må gribe til en nødplan og oversælge sin forsknings perspektiver for ikke at blive fyret. Og da perspektiverne slår igennem i medierne, bliver dekanen og forskningsdekanen begejstrede. Projektets reklameværdi kan redde fakultetets EU-konference

— Tiden er knap, sagde Viggo. — Vi har i de seneste to års MUS-samtaler drøftet din indsats, og jeg har ikke lagt skjul på, at der både angående din artikelproduktion, din formidling og din undervisning var en del tilbage at ønske. Og nu ...

Viggo Jensen holdt pause, sukkede og fortsatte:

— Nu har universitetets direktion så også fået øje på dig.

Frank With stirrede på Viggo Jensen.

— På grund af fakultetets EU-konference i Bellacentret i slutningen af måneden frygter man negative historier i pressen om nulforskere. Man må forudse en usædvanlig stor pressefokus på alle institutter på Det Humanistiske Fakultet i ugerne op til konferencen. Derfor er alle institutledere blevet bedt om at sørge for, at nulforskere ikke findes. Og direktionen har faktisk allerede bedt om en forklaring på din indsats. Du bruges som eksempel i de interne ledelsespapirer. Anonymiseret, men enhver kan genkende dig.

Viggo Jensen sukkede og så bekymret på Frank With, som stirrede ulykkeligt på ham.

— Jeg har i de senere år, i vores seneste MUS-samtaler, håbet, at du ville forstå situationen og gøre noget ved det.

— Jeg har haft en masse grammatikundervisning, indvendte Frank With.

— Men evalueringerne er ikke gode, sukkede Viggo Jensen. — Og du har det næsthøjeste studenterfracald af alle institutets undervisere.

— Til gengæld kan de, der gennemfører mit kursus og består, faktisk sætte korrekte kommaer! sagde Frank With stolt.

— Men det er yderst få, sagde Viggo Jensen. — Så få, at de næsten ikke tæller i statistikken over beståede eksaminer. Og det er slet ikke en faktor, vi skal rapportere på til ministeriet, om vores danskstuderende kan sætte perfekte kommaer. Det er beklageligt, at du ikke har justeret dit kursus, straks da vi på faget sidste år måtte opgive at kræve, at alle skulle bestå en komma-stoprøve for at blive bachelorer.

Frank With bed sig i læben.

— Men hvis man ikke kan sætte kommaer, så kan man heller ikke sin grammatik, sagde Frank With. — Og heller ikke sin logik. Det var derfor, jeg tilbød studieleder Ivar Olavson at give alle dem, der dumpede, ekstra undervisning.

— Det ved jeg, sagde Viggo Jensen anerkendende. — Og vi sagde jo også i første omgang ja. Men instituttets ledelse valgte altså i det lange løb en anden løsning ud fra en erkendelse af, at mange studerende desværre mangler anlæg for logisk, klar tænkning. Vi har mange litterære studerende, som tænker anderledes, mere intuitivt. Og det burde du have indrettet din undervisning efter. Det har alle andre gjort.

Frank With så Viggo Jensen ind i øjnene.

— Derfor vil jeg tilbyde dig, at du kan søge om at fratræde som lektor, sagde Viggo Jensen. — Det kan ske under henvisning til, at din forskning kræver dit fulde engagement. Det skriver jeg gerne under på. Og det skal ske omgående.

Frank With blev svimmel. Han troede, han skulle besvime. Han greb om armlænet for at holde sig oprejst i stolen.

...

Frank ringede kort efter til journalisten på Tænk.

— Hans Mikkelsen, sagde journalisten.

— Jeg vil godt alligevel, sagde Frank With. Han hadede sig selv, lige efter han havde sagt det.

— Fedt! udbød journalisten. — Jeg sender straks teksten. Hvad er din mail-adresse?

Det var en brugsanvisning til en

vaskemaskine. Frank kopierede uden begejstring teksten ind i programmet. Det, der først kom ud, var ikke helt sprogligt korrekt. Men det var kort og klart. Frank rettede de formelle sproglige fejl, flyttede lidt rundt på afsnittene og sendte det retur til Hans Mikkelsen, som blev begejstret for teksten. Han lavede straks et kort telefoninterview med Frank. Det ville komme i næste nummer af bladet Tænk sammen med de bedste eksempler fra den maskinelt forbedrede brugsanvisning på vaskemaskinen. De omskrevne eksempler ville blive sat over for de originale uforståelige tekststykker.

— Hvad hedder projektet?

— Klart Sprog, sagde Frank With. — Jeg havde tænkt mig, at det skulle hedde Clear Language på engelsk.

— Javel, sagde Hans Mikkelsen tøvende. — Men det, du gør, er vel at skære igennem alle omsvøb, bortforklaringer og bullshit? Koge alt fyld ned til det væsentlige.

— Ja, det er perspektivet på lang sigt, sagde With. — at finde essensen i enhver tekst, ikke bare i tekniske brugsanvisninger.

— Jeg har et forslag: Lad os kalde projektet "Breaking Bullshit". Hvad siger du? Når man nedbryder bullshit, så kommer der jo klart sprog ud af det.

— Hm, jeg synes "Breaking Bullshit" lyder lidt smart, sagde Frank With.

— Netop, sagde Mikkelsen. — Og så ved enhver straks, hvad det drejer sig om, og vil gerne høre mere.

Allerede senere samme eftermiddag blev Frank With ringet op af store medier. Hans Mikkelsen havde skrevet en kort notits om projektet på forbrugerbladet Tænk hjemmeside og delt det på Facebook. Om aftenen blev With interviewet på TV 2 News og i Aftenshowet. Der var også et kort interview i den sene udgave af TV Avisen.

...

På vejen til dekanatkontoret var Frank flere gange ved at vende om. Men han besluttede at gå sin skæbne i møde og lægge alle kort på bordet. Han ville sige det, som det var: Journalisten havde lokket ham ud i noget, som han ikke kunne overskue. Han ville appellere til dekanen som ældre erfaren kollega og bede hende hjælpe sig ud af det mediehelvede, han uforvarende havde rodet sig ud i. Han ville undskylde

for det dårlige lys, hans uigennemtænkte tv-optræden havde stillet fakultetet i. Og han ville selvfølgelig love at aflevere kommasorteringsmodulet aldeles omgående.

Med bankende hjerte åbnede han døren til dekanens kontor.

— Tillykke, sagde dekanen og så henrykt på Frank, da han trådte ind ad døren.

— Ja, hjerteligt tillykke, supplerede prodekanen og gned sig i hænderne.

Frank så mistænksomt på dekanerne og gengældte tøvende deres overstrømmende smil. Han havde aldrig før været på dekanens kontor. Ja, ikke engang talt med dekanen eller en af prodekanerne. Han vidste ikke nøjagtigt, hvem der var dekan, og hvem der var prodekan. Det havde været lettere, hvis de ikke begge havde været kvinder og endda af samme type: benede hoveder, korte frisurer, hurtige bevægelser. Den ene så noget yngre ud og havde lidt mere kød på kraniet, så Frank antog, at det var prodekanen.

— Du klarede det virkelig fint i TV Avisen, sagde dekanen. — Straks efter indslaget fik jeg en tweet fra ministeren: ”Godt gået, humaniora!”

— Tak, sagde Frank og smilede genert.

— Det er os, der takker, sagde prodekanen. — På hele fakultetets vegne. Vores informationsafdeling har udsendt spandevist af pressemeddelelser her op til EU-konferencen senere på måneden, men det har ikke givet nær så meget medierepons som dit projekt.

— Jeg hakkede vist lidt i det, sagde Frank.

— Lige gyldigt, sagde dekanen. — Alle forstod, at vi nu kan forbedre tekster med en computer, og at der er en app på vej.

Frank tøvede.

— Sagde jeg virkelig det? sagde han. — At der er en app på vej?

— Præcis, sagde prodekanen. — Så kan enhver scanne uforståelige tekster ind og omgående få et enkelt, forståeligt output på sin smartphone. Genialt!

— Og det glædede os, sagde dekanen. — Så kan alle se, at humaniora er anvendeligt. Det vil snart findes på enhver smartphone og tablet.

— Men det ligger et stykke ude i fremtiden, sagde Frank. — Det sagde jeg udtrykkeligt.

— Du skal ikke mangle midler. Sig, hvad du har brug for, og du får det! Assistent, forsknings- og udviklingsmidler. You name it! Dette fakultet skal vise ministeren, at vi har en masse at byde på.

Nu kører toget. Og det haster. Om få uger er vi vært for EU-konferencen.

— Ja, vi har hul igennem, råbte prodekanen og slog hånden i bordet, så et stykke sukker fra sukkerskålen hoppede ud på bordet.

Frank rømmede sig.

— Der er langt igen, sagde Frank. — Meget langt.

Dekanerne stirrede på ham.

— Naturligvis, sagde dekanen. — Det er jo forskning.

— Faktisk måtte jeg selv med håndkraft omskrive meget af teksten, sagde Frank. — Det, der kom ud af maskinen, var ikke egnet til at vise frem for almindelige mennesker, som ikke er uddannet til at forstå maskinoversatte tekster. Det er et ret mærkeligt sprog.

Prodekanen sukkede.

— Men du vil vel ikke fortælle os, at projekt Breaking Bullshit er fup og fidus?

Dekanen så med rynkede bryn på With.

— Nej, selvfølgelig ikke, sagde Frank hurtigt. — Men der er stadig mange problemer. Virkelig store problemer. F.eks. kørte jeg i en af mine tests resuméer af nogle doktordisputater igennem programmet

— Godt, udbrød dekanen. — Det er nogle af de vanskeligste tekster, vi læser i embeds medfør.

Prodekanen nikkede:

— Meget ville være vundet, hvis programmet kunne gøre disputatsers syntaks mere enkel. Mange sætninger går over en halv side.

— Ja, sagde With. — Og mit program målte Helmuth Christophersens disputats om Kong Klaks sten til at have den mest komplicerede syntaks af alle. Jeg bad så programmet om at forenkle disputatsens konkluderende resumé, og det blev til sætningen: ”Kongen sad på en sten og sang, klak, klakelak, klakelakelak.”

— ”Får og geder omkring ham sprang,” fortsatte prodekanen animeret.

— Jeg synger den ofte med mine børn.

Dekanen nikkede glad: — Det er da til at forstå. Og så en hel konklusion samlet i en enkelt sætning. Sådan skal det være.

— Ja, men giver det mening? spurgte With. — Og hvilken mening? Eksemplet viser klart, at der stadig er stærkt brug for en menneskelig kontrol af maskinens output.

Dekanen kneb ansigtet spekulativt sammen.

— Det er vel tydeligt, at det er komplet meningsløst som konklusion på et videnskabeligt arbejde, sagde prodekanen langsomt og søgende.

Dekanens ansigt lyste op:

— Hvis det i sig selv er klart meningsløst, så er der vel ingen grund til at spekulere over, om det har den ene eller den anden mening.

— Nej, sagde With tøvende. — Men eksemplet kan illustrere de kæmpe problemer, som jeg arbejder med. Derfor arbejder jeg nærmest døgnet rundt og har ikke haft tid til at skrive artikler.

De to dekaner så taknemmeligt på Frank.

— Udfordringer! sagde prodekanen og bed i sin mentolcigaret. — Udfordringer!

— Selvfølgelig har du udfordringer, smilede dekanen anerkendende. — Det har vi også hele tiden i administrationen. Hvis du vidste...

— Og når personalet begår fejl, som ikke kan bortforklares, hedder det ”læringspunkter”, indskød prodekanen.

Dekanen og prodekanen lo sammen. De så på hinanden og rystede overgivent på hovederne.

— Åh, vi spørger selvfølgelig, sagde dekanen, mens hun nikkede energisk. — Kun de døde har ikke udfordringer og læringspunkter.

— Den tid, den sorg, sagde prodekanen og lo. De så begge opmuntrende, næsten kåde, på Frank.

— Og vi vil hjælpe dig med alle dine udfordringer, sagde dekanen alvorligt og lagde sin hånd på Franks arm. — Sagen er, at vi på dette fakultet har en masse forskere, som er alt for sky og indadvendte til at optræde offentligt.

— De hygger sig i stilhed, supplerede prodekanen. — Ligesom du har gjort i mange år. Ja, vi ved godt, at du er i rektoratets søgelys.

Prodekanen smilede med rynkede bryn.

— Det er også derfor, vi er så glade over, at du nu står frem, sagde dekanen. — Du viser vejen for alle dem, der stadig skjuler sig på fakultetet bag utilnærmelig, men værdifuld forskning, som bare aldrig bliver færdig. En rollemodel.

Uddrag af KLAUS KJØLLER:

Breaking Bullshit. Krimi 192 sider, udkommer d. 1. marts 2017. Forlag: KJOELLER.dk.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Søren Pind og uddannelsesordførere ved pressemøde 31. januar, hvor regeringen, Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti lempede det såkaldte "uddannelsesloft", så der kun indføres en femårig karantæne for dobbeltuddannelse

Hvornår bliver politikerne tilfredse ?

28. nov. 2016 fik uni-undervisere og forskningssektoren ny minister. Det var juristen Søren Pind, som faktisk har haft en kort karriere i sektoren. Han underviste som ekstern lektor i forfatningsret på KU-jura 2008-2010. FORSKERforum fik et interview med Pind og borede bl.a. i, om tiden som lærer gav ham særlig forståelse for det pres, som sektoren og dens ansatte oplever.

Mange uni-folk oplever, at regeringer – ikke bare denne – kommer med nye krav, modsatrettede, masseuni'er og elite-uni'er på samme tid, hurtigere gennemførelse men stærkere faglighed på samme tid. Hvornår gør vi det godt nok?

"Så er det jo ligesom at være politiker", svarer Pind. "Jeg ville ønske at jeg kunne give universitetslærerne og sektoren arbejdsro, men omvendt handler det altså ikke om, at flere penge løser alle problemer i sektoren. Jeg har ingen nye penge at gøre godt med, måske endda færre."

Uni-lærere oplever, at der stilles krydspresede krav om undervisning, forskning og formidling, og at de skal skræve

over noget, som er umuligt – 'vi gør det aldrig godt nok'. Hvornår bliver politikerne tilfredse?

Pind tager en tænkepause og sukker: "Undervisning og forskning hører jo til jobbet. Og det er faktisk meget vigtigt i denne tid, at forskere formidler og oplyser, ja, det er en er en pligt. Og nogle af de dygtige formidlere er jo elsket og kan stå med butterfly og popularisere", starter han og afbryder så sig selv for igen at henvise til epokerne:

"Der var en periode, hvor uddannelse og forskning blev højprioriteret – kulminerende med globaliseringsaftalens mange milliarder. Nu er blå blok – og også dele af Socialdemokratiet – enige om, at vi har nået et knæpunkt, hvad angår masse på universiteterne. Universiteterne skal være mere elitære. Det betyder, at der ikke skal så mange studerende ind, og at kvaliteten skal højnes hos dem, som kommer ind. Der har været et uheldigt akademisk uddannelses-snobberi, og respekten for håndværker-uddannelser og professionsuddannelser må højnes.

Den omprioritering er et sejt træk, så jeg ved ikke – med den udskiftning, der er på dette ministerområde – om det bliver i min ministertid."

Pinds råd til uni-lærerne: Stil krav og forventningsafstem

Hvad er dit bedste råd til de danske uni-lærere og -forskere?

"Det var et chok for mig at komme på universitetet, men det skal det også være i forhold til gymnasiet. Lærerne skal altså allerede fra starten sætte en standard og lave en forventningsafstemning, hvor lærerne skal gøre det helt klart for de søde og rare unge mennesker – hvoraf nogle ikke har fået at vide, at de skal være flittige – at nu går de altså på universitetet, og ikke i skole med madpakke og lektier. Nu handler det om at følge undervisningen men også om at arbejde selvstændigt og fordybet i en 37-timers arbejdsuge."

Se INTERVIEW s. 10:
'Dannelse som redskab mod ...'